

Handläggare
Philip Hall
Telefon: 08-508 263 76
Barbro Edlund
Telefon: 08-508 281 03

Till
Trafiknämnden

Verksamhetsplan 2018 för trafiknämnden

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner verksamhetsplanen för 2018.
2. Trafiknämnden godkänner omslutningsförändring om 167,8 mnkr inom driftbudgeten.
3. Trafiknämnden godkänner omslutningsförändring om 19,9 mnkr inom investeringsbudgeten.
4. Trafiknämnden godkänner förslag till budgetjustering avseende klimatinvesteringar om 123,3 mnkr, varav 44,1 mnkr enligt tidigare erhållet förhandsbesked och 37,0 mnkr enligt ansökan i tertialrapport 2.
5. Trafiknämnden godkänner ansökan om investeringsmedel om 9,6 mnkr för klimatåtgärder från Central medelsreserv för solcellskomprimerande papperskorgar.
6. Trafiknämnden godkänner ansökan om investeringsmedel om 4,1 mnkr för klimatåtgärder från Central medelsreserv för åtgärder för stombusslinjerna 178 och 179.
7. Trafiknämnden godkänner ansökan om investeringsmedel om 8,0 mnkr för klimatåtgärder från Central medelsreserv för pilotprojekt för dagvattenhantering på Rådmansgatan.
8. Trafiknämnden godkänner ansökan om investeringsmedel om 20,5 mnkr för klimatåtgärder från Central medelsreserv för arbete med växtbäddar.
9. Trafiknämnden godkänner ansökningar om medel från Kompetensutvecklingssatsningen om 1,842 mnkr, respektive 145 tkr.
10. Trafiknämnden godkänner riktlinjer för nämndens EU-policyarbete att gälla tillsvidare.
11. Trafiknämnden fastställer tidpunkter för ekonomisk månadsuppföljning till den 8 mars, 19 april, 14 juni, 30 augusti, 18 oktober, 15 november och 13 december samt tertialrapporter till den 24 maj och 27 september.
12. Trafiknämnden justerar ärendet omedelbart.

Jonas Eliasson
Förvaltningschef

Trafiknämnden

Box 8311
10420 STOCKHOLM
08-508 263 76
08-508 272 00
philip.hall@stockholm.se
stockholm.se

Ingrid Mårtenson

Inga-Lill Hultin

Tf avdelningschef

Avdelningschef

Innehållsförteckning

Inledning	5
1. Ett Stockholm som håller samman	6
1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar	6
1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo	11
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	14
2. Ett klimatsmart Stockholm	15
2.1 Energianvändningen är hållbar	16
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade	17
2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning	28
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	31
2.5 Stockholms miljö är giftfri	32
2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund	33
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	34
3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion	34
3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad	35
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	36
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	37
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	40
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika	40
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	41
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	43
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	44
4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla	45
4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande	47
4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning	49
Uppföljning av ekonomi.....	50
Nämndens ekonomiska förutsättningar	50
Investeringar	54
Budgetjusteringar	59
Omslutningsförändringar.....	60

Kvalitetsarbete..... 61**Bilagor**

- Bilaga 1 Budgetavräkning VP 2018*
- Bilaga 2 Driftspecifikation VP 2018*
- Bilaga 3 Investeringsplan VP 2018*
- Bilaga 4 Prioriterade projekt utanför ram*
- Bilaga 5 Beslutsläge stora projekt VP 2018*
- Bilaga 6 Prioriteringsverktyg SPIS, Projekt över 50 mnkr - VP 2018*
- Bilaga 7 Planerade cykelfrämjande åtgärder VP 2018*
- Bilaga 8 Ansökan om investeringsmedel för klimatåtgärder (papperskorgar)*
- Bilaga 9 Ansökan om investeringsmedel för klimatåtgärder (stombuss)*
- Bilaga 10 Ansökan om investeringsmedel för klimatåtgärder (dagvattenhantering Rådmansgatan)*
- Bilaga 11 Ansökan om investeringsmedel för klimatåtgärder (växtbäddar)*
- Bilaga 12 Plan för internkontroll med väsentlighets- och riskanalys 2018 för trafiknämnden*
- Bilaga 13 Plan för upphandling*
- Bilaga 14 Pågående och planerade digitaliseringsprojekt*
- Bilaga 15 Trafikkontorets arbete med lokala utvecklingsprogram (LUP) 2018*
- Bilaga 16 Riktlinjer för trafiknämndens EU-policyarbete*
- Bilaga 17 Trafikkontorets kompetensförsörjningsplan 2018*
- Bilaga 18 Ansökan om pengar från Kompetensutvecklingssatsningen*
- Bilaga 19 Ansökan om pengar från Kompetensutvecklingssatsningen*
- Bilaga 20 Extra förvaltningsgrupp den 28 november 2017, utdrag ur protokollet*

Inledning

Ett Stockholm som håller samman

140 000 nya bostäder ska byggas mellan åren 2010 och 2030 och trafikkontoret spelar en central roll i detta arbete eftersom ett väl fungerande transportsystem är en förutsättning för att bostads- och arbetsmarknaden ska fungera i den växande staden. När nya områden är byggda är det dessutom kontoret som ska sköta om dem och för att säkerställa effektiv drift och underhåll i framtiden ska kontoret delta i samtliga stora och strategiska exploateringsprojekt från ett tidigt skede.

Kontoret har huvudansvar för stadens allmänna platser och ett bra underhåll av gatunätet och stadsmiljön bidrar till förbättrad trygghet, framkomlighet och tillgänglighet i hela staden. Arbetet med trygghets- och säkerhetsfrågor ska stärkas och konceptet Levande Stockholm ska fortsätta att utvecklas under 2018 för att skapa ett mer levande stadsliv med trivsammare vistelsemiljöer.

Ett klimatsmart Stockholm

Trafikkontoret ska fortsätta arbetet med att implementera Framkomlighetsstrategins principer. När andelen som går, cyklar och åker kollektivt ökar, samtidigt som biltrafiken minskar, minskar trafikens påverkan på både miljö och klimat. Arbetet fortsätter därför med att främja gång-, cykel- och kollektivtrafik, samt godsfordon med hög beläggning.

Satsningen på Stockholm som cykelstad fortsätter med nya och ombyggda cykelbanor, utvecklad vinterväghållning och andra cykelfrämjande åtgärder. Gångvänligheten ska förbättras i enlighet med gångplanen och arbetet med att öka stombussarnas medelhastighet, regularitet och attraktivitet ska drivas vidare under året. Leveranstrafiken och den publika laddinfrastrukturen ska förbättras och parkeringsstrategin och plan för gatuparkering ska vara fullt implementerad vid 2018 års slut.

Kontorets arbete med att minska partikelhalterna i luften har gett mycket bra resultat och fortsätter även 2018. Arbetet för ett grönare Stockholm drivs vidare och kontoret ska genomföra stora satsningar för att utveckla stadens grönstruktur. Det förändrade klimatet gör arbetet med dagvattenhantering särskilt viktigt och kontoret deltar i flera pilotprojekt.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Under 2018 ska kontoret arbeta vidare med att förbättra verksamhetsstyrningen och budgethållningen i syfte att vidhålla en välfungerande ekonomisk förvaltning där stadens medel används på ett effektivt sätt för att maximera nyttan för stockholmarna. Samverkan med högskolor och universitet ska fördjupas och kontoret ska bli en än mer innovativ och lärande organisation. I syfte att bidra till ökad sysselsättning ska kontoret anställa fler sommararbetande ungdomar med uppgift att plockstäda och åtgärda brister i stadsmiljön.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Trafikkontorets arbete med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i verksamheten ska drivas vidare och alla relevanta tjänsteutlåtanden ska innehålla en jämställdhetsanalys. Stadens offentliga rum ska vara tillgängliga för alla, även för personer med funktionsnedsättning och därför fortsätter arbetet med att tillgänglighetsanpassa staden. Vid planering och drift av de offentliga rummen ska hänsyn tas till mänskliga rättigheter och till barns och ungas

perspektiv.

För att kunna fatta allsidigt avvägda beslut och förankra dessa hos invånarna ska arbetet med medborgardialog fortsätta, bl.a. genom utveckling av Tyck till och samverkan med olika stadsdels- och områdesforum. Kontoret fortsätter att vara delaktigt i att vidta åtgärder kopplade till stadsdelsförvaltningarnas lokala utvecklingsprogram (LUP). Vidare ska upphandlingsverksamheten förstärkas och nya upphandlingsformer ska provas.

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Stockholm växer kraftigt och mellan 2010 och 2030 ska 140 000 nya bostäder byggas. Det ställer höga krav på planering av infrastruktur och bebyggelse för att åstadkomma ett väl fungerande trafiksystem och attraktiva offentliga rum i hela staden. Trafikkontoret spelar en viktig roll i detta arbete och genom att bl.a. hålla en hög standard på drift och underhåll, utveckla stadens offentliga rum och aktivt delta i bostadsbyggnadsarbetet är kontoret delaktigt i att skapa ett Stockholm som håller samman.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

Ett bra underhåll av Stockholms gatunät och stadsmiljö bidrar till förbättrad framkomlighet och tillgänglighet och är en grundförutsättning för att nå målet om levande och trygga stadsdelar. Trafikkontoret har huvudansvar för stadens allmänna platser, vilket bl.a. innebär ansvar för gator, vägar, torg, belysning, gatuträd, blomsterprogram och de kommuncentrala parkerna. I egenskap av väghållare ansvarar kontoret för bl.a. renhållning, klottersanering, gatuinspektion, vinterväghållning, vägmarkeringar och beläggningsunderhåll. Kontoret har också ett övergripande ansvar att leda utvecklingen av det offentliga rummet, t.ex. genom upprustning av små platser och torg, nyplantering av träd och förnyelse av gatumöblering. De sju stadsdelar med störst behov enligt rapporten Skillnadernas Stockholm (Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta, Hässelby-Vällingby, Skärholmen, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skarpnäck) prioriteras i detta arbete, för att skapa en än mer sammanhållen stad. Under 2018 ska ett särskilt fokus ligga på att stärka arbetet med trygghets-, säkerhets- och ordningsfrågor, både på strategisk nivå och för att säkerställa ökad trygghet i stadens utemiljöer.

I takt med stadens utbyggnad med fler bostäder, arbetsplatser och servicefunktioner är det viktigt att kunna erbjuda en jämlik service i hela staden avseende drift och underhåll. Detta innebär att frångå uppdelningen mellan innerstad och ytterstad och att anpassa insatserna efter de behov som uppstår, t.ex. gällande snöröjning och renhållning. När områden ändrar karaktär, genom exempelvis förtätning eller omdaning, görs kontinuerliga bedömningar av vilken servicenivå som är lämplig för att säkerställa trygga och attraktiva områden med god framkomlighet i hela staden.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	76 %	76 %	År
 Stockholmarens nöjdhet med rent och städad	70 %	70 %	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	70 %	70 %	År
 Uppfyllnadsgrad 24-timmarsgarantin avseende klotter	98 %	tas fram av nämnden	Månad

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden ska påbörja planeringen för en omvandling av Södertäljevägen närmast Liljeholmen och Hanstavägen från trafikled till urban miljö	2018-01-01	2018-12-31
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med trafiknämnden och stadsdelsnämnderna verka för ökad trygghet i stadens utemiljöer med fokus på situationell brottsprevention	2018-01-01	2018-12-31
 Kulturnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden och i samråd stadsdelsnämnderna etablera ett nytt skyltprogram som markerar platser där särskilt framstående personer för Stockholm har verkat	2018-01-01	2018-12-31
 Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och trafiknämnden ska under året undersöka stadsutvecklingsprojekt där infrastrukturbarriärer kan omvandlas till urbana miljöer	2018-01-01	2018-12-31
 Trafiknämnden ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna, verka för en tryggare utemiljö genom exempelvis förbättrad belysning, parkmöbler och genom att hantera växtlighet i det offentliga rummet	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

Stadens offentliga rum är attraktiva och trygga i hela staden

Förväntat resultat

- Nedskräpningen minskar och staden blir renare.
- Den upplevda tryggheten ökar, särskilt i de sju prioriterade stadsdelarna.
- Fler cykel- och gångbanor får höjd standard vintertid.

Kommentar

Stockholms stadsmiljö ska vara trygg, framkomlig, tillgänglig och attraktiv. Detta säkerställs genom kontorets ansvar för drift och underhåll av stadens offentliga rum, vilket bl.a. inkluderar att alla gator, vägar och broar vinter- och barmarksrenhålls, gatubelysningen fungerar, skräpkorgar töms, klotter saneras, offentliga toaletter hålls rena, skadedjur bekämpas, skyltar och vägmärken är tydliga, gång- och cykelvägar är trygga och säkra, torg och parker upplevs som attraktiva samt att stadens alla anläggningar, såsom broar, tunnlar, hissar och fontäner, är i god kondition. Kontoret samverkar även med stadsdelsförvaltningar och berörda bolag med att utveckla och stärka lokala centra runt om i staden.

Förbättrad framkomlighet och standard på stadens gator

En stor del av kontorets verksamhet handlar om att förvalta och utveckla stadens anläggningar i enlighet med ett antal beslutade reinvesteringsprogram. Det handlar t.ex. om reinvesteringar för att främja cykeltrafiken för 2015-2018 och att genomföra reinvesteringsprogrammet för 2017-2021 för stadens trafiksignaler. För belysning finns ett program för perioden 2011-2020 som innefattar utbyte av den äldsta och mest bristfälliga utrustningen och för konstbyggnader,

t.ex. broar, viadukter och tunnlar, finns ett program som gäller under perioden 2014-2022 och som syftar till att säkerställa den tekniska livslängden på stadens konstruktioner. För 2018-2021 finns även ett reinvesteringsprogram för stadens gator, vägar, torg, träd och anordningar i form av t.ex. papperskorgar, cykelställ och skyltar. Ökade förslitningar kan dock uppstå på stadens gator och vägar, t.ex. till följd av den höga exploateringsstakten som gör att existerande vägar bär fordonslast som gatan inte är byggd för eller att stora infrastruktursatsningar gör att trafik leds om till mindre gator som inte är byggda för så stora trafikmängder. I förlängningen innebär det att vissa objekt i reinvesteringsprogrammet för gator, eller i vissa fall objekt som inte alls finns med i programmet, behöver prioriteras.

Kontoret ansvarar för snöröjning av ca 3 900 gator och ca 211 mil gång- och cykelbanor. Trafiksystemet ska kunna försörja grundläggande samhällsfunktioner som brandbilar, sjukvårdstransporter, polis och färdtjänst. I snitt rapporteras ca 1 400 fallolyckor i staden varje år och bland de vuxna personer som drabbas är majoriteten kvinnor. Av stadens samtliga inrapporterade fallolyckor har i snitt ca 75 procent skett under vinterhalvåret. För att förbättra vinterväghållningen för stadens gångtrafikanter och få en mer jämställd snöröjning utvecklas vinterväghållningskontrakten så att gångbanor i ännu större utsträckning prioriteras genom kortare färdigställandetider för snöröjning och halkbekämpning. De stråk som prioriteras kan t.ex. vara vältrafikerade gångstråk och stråk mot skolor och allmänna kommunikationsmedel som busshållplatser. Framkomligheten för kollektiv- och nyttotrafik prioriteras också. Dessutom fortsätter kontoret att bedriva ett utvecklingsarbete för att möjliggöra GPS-spårning av entreprenörers snöröjning, med målsättningen att datan ska göras tillgänglig för stockholmarna.

När staden förtätas och stadsdelar ändrar karaktär, t.ex. med fler innerstadslika miljöer i ytterstaden, analyserar kontoret behoven i stadens områden och låter detta styra hur vinterväghållningsresurserna fördelas för att nå målet om en sammanhållen stad. Kontoret fortsätter att utveckla metoder och tekniker som kan förbättra vinterväghållningen för gående och cyklister, t.ex. genom att pröva metoder för förbättrad snöröjning av smala gångbanor som inte har plats för traditionell maskinröjning, samt utveckling av det befintliga markvärmesystemet.

En levande stad

Konceptet Levande Stockholm ska fortsätta utvecklas för att skapa ett ökat stadsliv med trivsamma vistelsemiljöer i hela staden. Även under 2018 kommer stockholmare och besökare att kunna flanera fritt på ett antal sommargåtor och tillsammans med stockholmarna, stadsdelsförvaltningar, fastighetsägare och näringsidkare ska kontoret identifiera och skapa ännu fler gågator, gångfartsgator och sommargåtor. Konceptet rymmer också arbete med utökad och innovativ möblering, medverkan till pop up-parker, samt översyn av torgytor som kan användas bättre. 2018 läggs ett särskilt fokus på barns behov av lek och rörelse, samt på inkludering av kultur i det offentliga rummet. Utifrån utvärderingen av de aktiviteter som planeras för vintern 2017/2018 ska en plan tas fram för hur Stockholm kan bli en mer attraktiv vinterstad. Kontorets arbete med att förbättra gångvänligheten i staden bidrar också till att skapa ett mer levande Stockholm och detta arbete beskrivs närmare under nämndmål 2.2. Även de planeringsprinciper som föreslås i ”Offentliga rum – förslag på komplettering till Framkomlighetsstrategin”, som skickats ut på remiss av trafiknämnden, kommer att bidra till en mer levande stad.

Arbetet med Levande Stockholm förutsätter att fastighetsägare och näringsidkare lokalt bidrar till denna stadsutveckling. Dialogen med stockholmarna är också en viktig framgångsfaktor och detta arbete ska utvecklas vidare. I det lokala utvecklingsarbetet är sju stadsdelar med särskilda behov prioriterade och kontoret ska fortsätta att se över hur arbetet med Levande Stockholm kan knytas samman med de behov som kommer till uttryck i de lokala utvecklingsprogram (LUP) som beskrivs närmare under nämndmål 4.7.

Under 2018 ska kontoret i samverkan med exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret dessutom undersöka stadsmiljöprojekt där infrastrukturbarriärer kan omvandlas till levande, urbana miljöer och påbörja planeringen för en sådan omvandling av delar av Södertäljevägen och Hanstavägen.

Satsning på trygghet och säkerhet

Under 2018 ska kontorets arbete med trygghets-, säkerhets- och ordningsfrågor stärkas. Detta innebär bl.a. att i nära samarbete med stadsdelsförvaltningarna, huvudsakligen inom ramen för arbetet med de lokala utvecklingsprogrammen, verka för en tryggare utemiljö, exempelvis genom förbättrad belysning. Belysning är i sig inte brottsförebyggande, men hjälper tillsammans med en god gestaltning till att skapa en befolkad miljö och öka den upplevda tryggheten. Det är därför viktigt att förvalta och utveckla stadens offentliga belysningsanläggningar på gator, torg, gång- och cykelvägar och -tunnlar för att säkerställa att de upplevs som trygga och säkra. Under kommande år förväntas ledningsdragande bolag i ökad omfattning byta sina elnät och i samband med dessa åtgärder passar kontoret på att göra kabelbyten, vilket innebär en driftsäkrare belysning. Skymmande vegetation kan påverka hur belysning upplevs och göra att en plats upplevs som mörk. Kontoret arbetar löpande med att kontrollera att den vegetation runt gång- och cykelbanor som trafiknämnden har skötselansvar för röjs och med att beskära stadens ca 40 000 gatuträd.

Även förändringar av den fysiska miljön kan bidra till ökad trygghet och i samråd med polisen görs bedömningar av vilka platser som är i störst behov av trygghetsskapande åtgärder. Det kan både röra sig om kortsiktiga åtgärder, t.ex. fler och tyngre betonglejon, och om mer långsiktiga åtgärder, t.ex. att utreda pollare eller andra fasta hinder i stadsmiljön. Bland de konkreta åtgärder som utreds inför 2018 kan Fredsgatan nämnas, där kontoret deltar i en arbetsgrupp som utreder möjliga åtgärder för att minska trafiken av säkerhetsskäl. Kontoret medverkar också i trygghetsvandringar tillsammans med stadsdelsförvaltningar, polis, fastighetsägare och boende och fångar där upp vilka åtgärder som kan genomföras för att öka tryggheten runt om i staden. Samverkan med aktörer i de sju prioriterade stadsdelarna är av extra stor vikt.

Arbetet med trygghetsfrågor är även viktigt för att säkerställa att kvinnor och män har lika möjligheter att nyttja stadens offentliga rum, vilket kan åstadkommas genom satsningar för ökad trygghet, t.ex. genom utformning av den fysiska miljön, upprätthållande av god belysning samt skötsel och underhåll för säkra och trygga gång- och cykelbanor. Kvinnor och män upplever trygghet i offentliga miljöer olika och studier visar att kvinnor i högre grad begränsar sin rörlighet p.g.a. upplevd otrygghet. Brottsförebyggande rådets nationella trygghetsundersökning 2016 visade t.ex. på stora skillnader i upplevd trygghet mellan kvinnor och män, där kvinnor betydligt oftare än män uppgav att de känner sig otrygga: 31 procent av kvinnorna uppgav att de känner sig ganska eller mycket otrygga eller att de på grund av otrygghet låter bli att gå ut, vilket ska jämföras med 9 procent av männen. I stadens årliga

medborgarundersökning uppmäts också en mindre skillnad gällande nöjdhet med belysning, där en högre andel av männen är nöjda med belysningen i sin stadsdel, 70 procent, jämfört mot 64 procent av kvinnorna.

Mot bakgrund av ovan beskrivna skillnader mellan kvinnors och mäns upplevelse av trygghet och belysning i det offentliga rummet, är de trygghetsskapande åtgärder som kontoret planerar inför 2018 positiva ur ett jämställdhetsperspektiv, men utgör också exempel på planering som gynnar alla grupper i samhället.

Satsningen på trygghet och säkerhet innebär också att utveckla kontorets arbete med strategiska säkerhetsfrågor, t.ex. genom deltagande i en större krisövning, en tydlig kontaktyta gentemot andra parter och en effektiv intern samordning. Sammantaget syftar dessa åtgärder till att säkerställa en fortsatt god krisberedskap.

En ren stad

Kontoret arbetar kontinuerligt för att minska nedskräpningen och 2018 höjer kontoret ambitionen ytterligare för renhållningen och satsar extra medel på att hålla stadens offentliga miljöer attraktiva. Stadens städgaranti innebär att anmälningar om nedskräpning och fyllda skräpkorgar ska åtgärdas inom 24 timmar från det att anmälan mottagits av anlita d entreprenör. För stora delar av staden uppfylls denna garanti med bred marginal eftersom många avtal innefattar daglig tömning och eftersom daglig plockstädning genomförs av Stockholmsvärdar i ett flertal ytterstadsområden. För att kunna sätta ut fler solcellskomprimerande papperskorgar, som både rymmer mer skräp och kräver färre transporter vid tömning, ansöker kontoret om investeringsmedel för klimatåtgärder inom Central medelsreserv, vilket redovisas i bilaga 8. Kontoret arbetar även med klottersanering, bl.a. genom att sanera klotter på stadens anläggningar inom 24 timmar och genomföra nollställningar i samband med olika evenemang.

I arbetet för en renare, tryggare och mer attraktiv stad inbegrips också satsningar som görs i de samverkansprojekt som pågår med privata och offentliga aktörer i olika fokusområden, vilket även beskrivs under nämndmål 3.2. För cityområdet bedriver kontoret samarbete med City i Samverkan, vilket bl.a. inkluderar arbetsledning av Stockholmsvärdarna som plockstädar och signalerar närvaro. För att säkerställa en hög standard på driften av stadens offentliga rum har kontoret utvecklat rutiner för mer enhetliga kontroller av entreprenörers arbete och dessa rutiner ska nu implementeras.

Precis som med vinterväghållningen, kommer kontoret att behöva se över städ- och renhållningsfrekvenserna mot bakgrund av de ökade behov som den växande staden medför. Städningen ska vara anpassad efter behov och kontoret går därmed ifrån uppdelningen mellan innerstad och ytterstad. Den växande staden, tillsammans med krav på både ökad kvalitet och nya funktioner, innebär därför ökade driftskostnader. För att bättre kunna bedöma de exakta driftbehoven som följer av den växande staden, fortsätter kontoret arbetet med att ta fram driftsnyckeltal, vilket även beskrivs under nämndmål 3.5.

Det ökade bostadsbyggandet medför ett ökat behov av markupplåtelser runt om i staden, för t.ex. byggställningar, kranar, containrar och evakueringsbostäder. Staden och polisen har ett delat ansvar för att ge tillstånd för markupplåtelser, genom att staden remitteras av polisen och har vetorätt, men bara polisen har verktyg för att följa upp och säkra att givna tillstånd och villkor följs. Dagligen inkommer synpunkter och frågor om ärenden där tillstånd helt saknas eller där villkoren inte följs. Kontoret kommer att utreda stadens behov samt möjliga effekter

av ändringar i ordningslagen kopplat till markupplåtelse, för att ge staden bättre verktyg för att öka regelefterlevnaden.

Utveckling av City

Stockholms cityområde utgör en rik och mångsidig stadsmiljö med en stor blandning av verksamheter och funktioner. Kommunfullmäktige har beslutat om Vision för City och trafikkontoret har tagit fram ett förslag till trafik- och gatumiljöplan för området som skickades på remiss till drygt 40 berörda organisationer 2017 och beräknas antas av kommunfullmäktige under våren 2018. Syftet med planen är att visa hur gator och platser kan förändras för att bättre bidra till visionens mål om bl.a. ett mer framkomligt och grönare City, och ska fungera som planeringsunderlag i kommande projekt. Principer för samfinansiering har tagits fram och där så är möjligt söks detta från fastighetsägare och det är trafikkontoret som ansvarar för upprättandet av avtal i förekommande fall. Under 2018 slutförs arbetet med kontorets för närvarande största investeringsprojekt, tätskiktsreningen vid Sergels torg, vilket också innefattar ett färdigställande av Klarabergsgatan som nu blir bilfri och en utbyggnad av Spårväg City till Centralstationen. I samarbete med fastighetsägare påbörjas även en större omdaning av Vasagatan med bl.a. nya separerade cykelbanor, bredare gångbanor, fler sittplatser och nya trädplanteringar. I detta arbete ingår en översyn av delar av Tegelbacken. Kontoret fortsätter även att i samverkan med kulturförvaltningen arbeta med utveckling av evenemangsplatsen i Kungsträdgården.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fortsätta utveckla Levande Stockholm i hela staden, bl.a. med fokus på barns behov av lek och rörelse. Samplanering ska ske med den pågående satsningen på offentliga rum.	2018-01-01	2018-12-31
Påbörja en större omdaning av Vasagatan.	2018-01-01	2018-12-31
Slutföra arbetet med tätskiktsreningen av Sergels torg, vilket även innefattar färdigställandet av Klarabergsgatan.	2018-01-01	2018-12-31
Ta fram en plan för hur Stockholm kan bli en än mer attraktiv vinterstad.	2018-01-01	2018-12-31
Utreda stadens behov samt möjliga effekter av ändringar i ordningslagen, kopplat till markupplåtelse.	2018-01-01	2018-12-31
Utveckla arbetssätt och metoder för att säkerställa en jämställd vinterväghållning med utökad sopsaltning på gångytor, förbättrad standard vid busshållplatser och utvecklade metoder för snöröjning på smala gångbanor utan plats för traditionell maskinröjning.	2018-01-01	2018-12-31
Utvärdera konceptet Levande Stockholm och ge förslag på vidare arbete.	2018-01-01	2018-06-30

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

Stockholms stad växer med närmare 50 personer per dag och när fler människor bor och verkar på en tät yta kan staden utvecklas, bli än mer levande och ge stockholmarna hög livskvalitet. En tät stad innebär även att hållbara transporter möjliggörs, biltrafiken per person i Stockholm är klart lägst i landet. Det ställer dock stora krav på en hög bostadsbyggnadstakt och målen är 80 000 nya bostäder mellan åren 2014 och 2025, samt 140 000 nya bostäder mellan 2010 och 2030. Trafikkontoret spelar en central roll i detta arbete, eftersom ett transportsystem av god kvalitet är en förutsättning för att bostads- och arbetsmarknader ska fungera i den växande staden. Vägledande i detta arbete är Framkomlighetsstrategin, som anger hur staden ska kunna växa med bästa möjliga funktion i trafiksystemet och skapa ett

transportsnålt och därmed hållbart samhälle. När nya områden är byggda är det dessutom trafikkontoret som ska sköta om stadsmiljön.

För att säkerställa effektiv drift och underhåll i framtiden deltar kontoret i ett tidigt skede i arbetet med bostadsbyggandet, bl.a. i en rad olika exploateringsprojekt. Dessa projekt ska inte ses som isolerade åtgärder, utan det växande Stockholm behöver ses i ett större perspektiv. När nya områden byggs, eller när befintliga områden skiftar karaktär, genereras möjligheter inom allt från framkomlighet, grönstruktur och dagvattenhantering till frågor rörande social hållbarhet. Att hitta bra lösningar från början är betydligt mer tids- och kostnadseffektivt än att genomföra åtgärder i efterhand. Ur ett jämställdhetsperspektiv är det av särskild vikt att planera för trygga miljöer, där varken kvinnor eller män hämmas av upplevd otrygghet. För att möjliggöra detta arbete är nära samverkan med exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret en nödvändighet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och trafiknämnden ska gemensamt utveckla arbetsprocessen vid planering och exploatering av privat mark, exempelvis avseende rollfördelning, kravställande och agerande gentemot markägaren/byggherren, samt finansiering av nedlagd tid. Vad gäller kostnader i detaljplaneprocessen ska utredas vilka av dessa som kan tas ut i plantaxan	2018-01-01	2018-12-31
 Trafiknämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden färdigställa och implementera ett förvaltningsövergripande kartverktyg med bostadsportföljen som grund	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

Stockholm växer med god framkomlighet och attraktiva offentliga rum

Förväntat resultat

- Infrastruktur- och driftperspektiven finns med i tidiga skeden i exploateringsprojekt
- Ett närmare samarbete med andra förvaltningar, t.ex. en utvecklad process för stadsbyggande på privat mark
- Kommunaltekniska ytor är säkrade för vintern 2018/2019.

Kommentar

Ett växande Stockholm

Stockholms befolkning och bostadsbestånd växer kraftigt, men stadens yta växer inte. Detta ställer stora krav på trafiksystemet och på kloka avvägningar i både nybyggd och befintlig gatustruktur för att klara den ökande transportefterfrågan och för att nå långsiktigt hållbara lösningar ur såväl funktions- som driftsperspektiv. Målsättningen är en attraktiv stad som är tillgänglig, trygg och framkomlig för alla, samtidigt som en effektiv drift säkerställs. De offentliga miljöerna ska utformas på ett inkluderande sätt för både kvinnor och män och upplevd otrygghet ska inte hindra någon att nyttja utemiljön.

Mängden projekt som bedrivs i staden ökar kontinuerligt och kontoret följer samtliga strategiska utvecklings- och exploateringsprojekt. Kontoret har två roller under processen, dels att vara myndighetsinstans i form av väghållare, dels att vara processdrivande och sakkunnig inom kontorets ansvarsområden. Bland arbetsuppgifterna ingår bl.a. att delta i program- och detaljplanearbete, besvara program-, detaljplane- och bygglovsremisser, ansvara

för trafikutredningar och utifrån dessa föreslå åtgärder, samt försäkra att den växande staden åtföljs av en förbättrad grönstruktur. Kontoret deltar även i arbetet med att finna lämpliga platser för tillfälliga boenden för nyanlända och asylsökande.

Ett kontinuerligt arbete bedrivs med att effektivisera kontorets arbetsprocesser och att anpassa den egna organisationen för att kunna möta de krav och förväntningar som den höga bostadsbyggnadstakten innebär. Ett exempel på detta är en utveckling av kontorets trafikplaneringsavdelnings organisation som ägde rum under senare delen av 2017. Kontoret gör dock bedömningen att personell förstärkning också kommer att krävas under 2018 för att säkerställa ett fortsatt effektivt bostadsbyggande.

En gemensam processbeskrivning, ”Ledstången”, har tagits fram över hur samarbetet mellan stadsbyggnadskontoret, exploateringskontoret, miljöförvaltningen och trafikkontoret ska bedrivas i exploateringsprojekten. Detta arbetssätt håller nu på att implementeras samtidigt som det sker en kontinuerlig utveckling för att ytterligare effektivisera och förtydliga processen. Under 2018 ska kontoret medverka i det av exploateringskontoret ledda arbetet med att utveckla ”Ledstången” för att säkerställa att offentlig service byggs ut i takt med bostadsbyggandet. Samplaneringen med exploateringskontoret ska förbättras för att säkerställa att infrastruktur- och driftperspektiven beaktas i ett tidigt skede. Kontoret arbetar också tillsammans med övriga förvaltningar med att utveckla stöddokument för att tydliggöra vilka krav och riktlinjer som gäller vid utformning av allmänna platser.

Staden har lång vana av och upparbetade rutiner för att hantera exploatering av stadens egna mark, men en betydande del av stadsutvecklingen sker idag genom exploatering av privat mark. Även den plan- och exploateringsprocessen ska vara tidseffektiv, tydlig och rättvis, samtidigt som det är viktigt att de anläggningar som staden ska överta, t.ex. gator och parker, har en långsiktigt hållbar utformning, både vad gäller funktion och driftsekonomi. Kontoret ska därför i samverkan med exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret gemensamt utveckla arbetsprocessen, t.ex. avseende rollfördelning, kravställande och agerande gentemot byggherren, samt finansiering av nedlagd tid. En tydlig arbetsprocess skapar möjlighet för ett mer effektivt arbete, vilket i sin tur möjliggör snabbare genomförande.

Stadens tillväxt innebär inte enbart att nya områden byggs, det betyder även att befintliga områden förändras. En allt tätare stad med fler innerstadslika miljöer i ytterstaden innebär bl.a. ökade förväntningar på väghållningen och ökade krav på gestaltningen i dessa områden. En viktig fråga för kontoret är att kunna möta dessa förväntningar, eftersom de medför ökade kostnader. Kontoret ska därför fortsätta arbetet med att ta fram driftsnyckeltal för att kunna kvantifiera behoven som följer av den växande staden, både med hänsyn till materialval och till större förändringar av områdets övergripande karaktär.

Nya bostäder byggs ofta nära vägar och spår där farligt gods transporteras. Eftersom bostadsförsörjningen riskerar att påverkas negativt av skyddsavstånd som ensidigt säkerhetskrav kring farliga transporter arbetar kontoret tillsammans en rad olika aktörer, t.ex. stadsbyggnadskontoret, Trafikverket, länsstyrelsen och landstingets trafik- och regionplaneförvaltning med denna fråga. Det gäller utvärderingsarbete, fortsatta studier och utvecklingsarbete för att upprätthålla säkerheten för transporterna utan att bostadsförsörjningen påverkas negativt.

Kommunaltekniska ytor

Med stadens höga exploateringstakt försvinner allt fler kommunaltekniska ytor för sandfickor,

snöupplag, sjötippor, materialupplag och uppställning av fordon. Som exempel kan nämnas tillgänglig yta för snötippning, som på några års sikt bedöms minska med ca en tredjedel. Detta kan leda till försämrad framkomlighet, tillgänglighet och i vissa fall samhällsstörningar. Ett strategiförslag för att säkerställa behovet av dessa ytor har antagits av kommunfullmäktige och under 2018 ska kontoret arbeta vidare med frågan i samverkan med bl.a. stadsbyggnads- och exploateringskontoren. Ambitionen är att få större genomslag för principen om att det är ett delat ansvar mellan berörda förvaltningar att finna nya kommunaltekniska ytor när befintliga ytor exploateras, samt att uppnå större stabilitet rörande vilka ytor som kan nyttjas till kommunalteknisk verksamhet. Vanadisberget återtog under hösten 2017 i kontorets regi och utgör en nödvändig kommunalteknisk yta för att kunna säkerställa god standard avseende vinter- och barmarksrenhållning på stadens gator. Kontoret fortsätter under året att utreda bergets framtida användning och planera den framtida upprustningen.

Större infrastrukturprojekt för att möjliggöra ett växande Stockholm

Ombyggnaden av Slussen fortsätter och arbetet leds av exploateringskontoret. Trafikkontoret deltar som en aktiv part i frågor såsom trafik och tillgänglighet, kommunikation, samt genom att förvalta den befintliga anläggningen medan framtidens Slussen byggs. När bygget är färdigställt tar kontoret över driftansvaret för anläggningen. Kontoret medverkar även i planeringen och genomförandet av andra stora och strategiska infrastrukturprojekt, t.ex. tunnelbaneutbyggnaden där förberedande arbeten kommer att påbörjas under året, Roslagsbanans ombyggnad, Spårväg City, Mäljarbanan, tvärbana till Kista och Förbifart Stockholm. 2018 planerar kontoret att påbörja arbetet med att anlägga en gångtunnel vid Odenplan, för att förstärka kapaciteten för de ökade gångströmmar som följt av Citybanans öppnande. Vidare sker samarbete med stadsledningskontoret gällande förhandlingar om infrastrukturprojekt med Trafikverket och landstingets trafikförvaltning.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Delta i det av exploateringskontoret ledda arbetet med att utveckla handboken Ledstängen i syfte att säkerställa att drifts- och underhållsperspektiven beaktas i tidiga skeden.	2018-01-01	2018-12-31
I samarbete med exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret säkra tillgången till kommunaltekniska ytor, på både kort och lång sikt.	2018-01-01	2018-12-31
I samverkan med andra berörda aktörer delta i studier och utvecklingsarbete för att säkra hur behovet av farliga godstransporter kan kombineras med en hög nivå på bostadsbyggandet.	2018-01-01	2018-12-31
Påbörja förvaltning av Vanadisberget, för att kunna nyttja berget som kommunalteknisk yta.	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

Närvaron av kultur i det offentliga rummet ska stärkas och stadens utemiljö ska utformas och utvecklas på så sätt att kulturell verksamhet inkluderas och uppmuntras. Genom gestaltning av platser kan bl.a. barns och ungas upplevelser och möjligheter att utöva olika typer av aktiviteter och kultur förbättras. Alla evenemang som äger rum på offentlig plats eller genererar större trafikmängder berör trafikkontoret och kontoret spelar en viktig roll i att uppfylla stadens ambitioner om att vara en av Europas ledande evenemangsstäder. Arbetet förutsätter nära samverkan med kulturförvaltningen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kulturnämnden och trafiknämnden ska samverka i syfte att öka och förenkla närvaron av kultur i det offentliga rummet, inte minst i ytterstaden och bland annat inom ramen för Levande Stockholm	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

Stadens offentliga rum stödjer och inkluderar kulturell verksamhet

Förväntat resultat

- Fler offentliga platser rymmer möjlighet för kulturell upplevelse och verksamhet.

Kommentar

Närvaron av kultur i det offentliga rummet ska öka och tillsammans med kulturförvaltningen ska kontoret arbeta för att förenkla för och stödja kulturell verksamhet i den offentliga miljön. Det kan t.ex. innebära att i samverkan med berörda stadsdelsförvaltningar utsmycka ytterstadens gångtunnlar med gatukonst och att integrera konst i arbetet med Levande Stockholm. Inom programmet Kultur i ögonhöjd ingår kontoret i nätverket Staden i ögonhöjd, med medarbetare från olika förvaltningar med fokus på stadsutvecklingsfrågor. Nätverket arbetar med att belysa barns och ungas behov och stärka deras delaktighet gällande stadsutvecklingsfrågor och detta arbete beskrivs närmare under nämndmål 4.4.

När evenemang äger rum på offentlig plats, tar gatumark i anspråk eller genererar större trafikmängder är trafikkontoret en viktig aktör. Det ska vara enkelt för arrangörer att både söka tillstånd för och att genomföra evenemang i Stockholm och kontoret samverkar löpande med kulturförvaltningen. Arrangörer uppmuntras att sprida evenemang geografiskt för att alla delar av staden ska leva och ett sätt att göra det är att internt på kontoret fortsätta kartlägga alla potentiella evenemangsplatser runt om i staden. Under 2018 ska arbetet med att utveckla evenemangsplatsen i Kungsträdgården påbörjas.

Kontoret handlägger upplåtelse för olika typer av kulturarrangemang. För att uppmuntra kulturell verksamhet är allmänna sammankomster, t.ex. framförande av konstnärliga verk, på stadens mark avgiftsbefriade. Detsamma gäller alla evenemang utan marknadsföringssyfte riktade mot barn och ungdomar. Dessa evenemang utgör även exempel på gaturummets mångsidiga möjligheter, något som under konceptet Levande Stockholm beskrivs närmare under nämndmål 1.3.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Medverka i stadens nya organisation för s.k. "stora evenemang".	2018-01-01	2018-12-31
Påbörja utvecklingen av evenemangsplatsen i Kungsträdgården.	2018-01-01	2018-12-31
Utveckla formerna för hur tillstånd för filminspelningar ska hanteras i enlighet med stadens filmstrategi.	2018-01-01	2018-12-31

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Trafikkontorets arbete med att implementera Framkomlighetsstrategins principer innebär en successiv omställning till ett mer hållbart transportsystem med ökad tillgänglighet. När andelen som går, cyklar och åker kollektivt ökar, samtidigt som biltrafiken minskar, minskar

trafikens påverkan på både miljö och klimat.

Kraftfulla åtgärder ska vidtas för att nå målet att Stockholm ska ha en fossiloberoende fordonsflotta till år 2030. Forskning visar att bilrelaterad energianvändning minskar med ökande befolkningstäthet och biltrafiken per person i Stockholm är klart lägst i landet. Genom sitt planmonopol kan staden styra mot en tät och funktionsblandad stad, vilket utgör en nyckelfaktor för möjligheten att skapa ett transportsnålt samhälle med god tillgänglighet baserat på en kombination av kollektivtrafik, gång, cykel och biltrafik.

Vidare bidrar kontoret till en hållbar livsmiljö och ett klimatsmart Stockholm genom att bl.a. minska verksamhetens miljöpåverkan, förstärka stadens grönstruktur och utveckla arbetet med dagvattenhantering. Stadens miljöprogram, med giltighetstid 2016-2019, är ett viktigt styrdokument och programmets intentioner har arbetats in i verksamhetsplanen.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

Ett växande Stockholm innebär en ökning av mängden elförbrukande anordningar, när t.ex. fler trafiksignaler och belysningsstolpar tas i drift. Det är därför av stor vikt att trafikkontoret fortsätter det påbörjade arbetet med att energieffektivisera verksamheten, dels för att en hållbar energianvändning är central för att staden ska nå målet om att år 2040 vara en fossilbränslefri stad och dels för att hålla nere driftskostnaderna.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Köpt energi (GWh)	62 GWh	1785 GWh	År

Nämndmål:

Trafikkontorets energianvändning är hållbar

Förväntat resultat

- Energianvändningen i kontorets anläggningar minskar.

Kommentar

Trots att en växande stad innebär fler tekniska anläggningar har kontorets elförbrukning minskat med ca 35 % under de senaste tio åren och det framgångsrika arbetet med att energieffektivisera verksamheten ska fortsätta under 2018. Belysningen står för tre fjärdedelar av kontorets energianvändning och genom att successivt gå över till energieffektiv LED-belysning sänks energikostnaderna, samtidigt som positiva effekter för miljön och stadsbilden uppnås. För 2018 har kontoret fått förhandsbesked om beviljande av centrala medel för klimatinvesteringar om 24,0 mnkr för att fortsätta arbetet med energibesparande armaturbyten. Nyexploateringar och förtätning av belysning på parkvägar innebär att stadens belysning ständigt byggs ut och vid utbyggnad väljs det mest energieffektiva systemet som motsvarar uppställda krav. Kontoret fortsätter även att utveckla stadens framtida styrsystem för belysning, t.ex. närvarostyrd belysning.

Utöver arbetet med stadens belysning sker kontinuerliga utvärderingar av andra möjligheter att effektivisera förvaltningens energianvändning, såsom för broar, hissar, toaletter och trafiktunnlar. Utbytet av stadens parkeringsautomater till solcellsdrivna, biljettlösa automater

ska slutföras under 2018 och samarbetet med SMHI för att energieffektivisera stadens markvärmeanläggningar fortsätter.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Genomföra energibesparande armaturbyten för beviljade investeringsmedel för klimatåtgärder.	2018-01-01	2018-12-31
Genomföra utbyte av parkeringsautomater till solcellsdrivna, biljettlösa automater.	2017-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

Stockholmsregionen växer och detta innebär att staden måste utnyttja det gatuutrymme som finns så effektivt som möjligt. Ett övergripande syfte för stadens fysiska planering och åtgärder i transportsystemet är att öka tillgängligheten. Det kan ske både genom att närheten till olika målpunkter ökar och genom att transportmöjligheter förbättras tack vare snabbare, billigare eller bekvämare resor. I detta ingår också att tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning ökar, vilket beskrivs närmare under nämndmål 4.6.

I egenskap av väghållare verkar kontoret för att transportsektorns klimatpåverkan ska minska, vilket ska bidra till att uppnå stadens klimatmål och de nationella klimatmålen till år 2030. Framkomlighetsstrategin, vars giltighetstid har förlängts till år 2021, beskriver hur gator, torg och kajer behöver planeras och utvecklas för att bidra till en attraktiv stad och ett hållbart transportsystem. Detta ska ske främst genom ökad prioritering av den rörliga trafiken och de färdssätt som kan transportera flest människor och gods på minst yta, d.v.s. gång, cykel, kollektivtrafik och godsfordon med hög beläggning.

För att detta ska gå att genomföra behöver biltrafiken minska, vilket är en utmaning i och med stadens kraftiga befolkningsökning och goda ekonomiska utveckling som utgör starka drivkrafter för en ökad biltrafik. Statliga åtgärder kommer att krävas, t.ex. åtgärder som kan ha en direkt påverkan på biltrafikarbetet såsom förändrade bränsleskatter och reseavdrag, medfinansiering av satsningar på kollektivtrafik, samt förändrad lagstiftning som möjliggör förtätning i centrala delar av staden. Biltrafiken per person i Stockholm är dock klart lägst i landet och en av de allra viktigaste åtgärderna som staden kan vidta för att minska landets totala biltrafik är därför att fortsätta arbetet för att göra det möjligt för fler att bo i Stockholm, bl.a. genom fortsatt bostadsbyggande.

Framkomlighetsstrategin har konkretiserats i underliggande inriktningsplaner, bl.a. för gång, cykel, stombussar och leveranstrafik. Planerna beskriver hur strategins mål ska uppnås och innehåller handlingsplaner för prioriterade åtgärder, med syftet att möjliggöra en successiv omställning till ett mer hållbart transportsystem med ökad tillgänglighet och minskad klimatpåverkan. När andelen som går, cyklar och åker kollektivt ökar, samtidigt som biltrafiken minskar, ökar möjligheten till ett effektivare utnyttjande av gaturummen, och minskartrafikens påverkan på både miljö och klimat. Under 2018 kommer planerna att fortsätta att realiseras genom arbete i konkreta ny- och ombyggnadsprojekt.

Kommunfullmäktige väntas även anta ”Offentliga rum – förslag på komplettering till Framkomlighetsstrategin”, som innehåller planeringsprinciper för hur hållbara transportlösningar kan kombineras med attraktiva offentliga rum.

Samarbete och samordning är viktiga principer i en växande stad med många parallellt

pågående infrastrukturprojekt. Fortsatt utveckling av arbetet kring huvudtidplanen för trafikstörande arbeten är en central del i detta, då det leder till att byggarbeten kan styras bättre för att minimera trafikstörningar, särskilt när det gäller buss-, gång- och cykeltrafiken. En annan viktig del är utveckling av arbetet med trafikordningsplaner.

Motorfordonstrafiken i staden har påverkan på luftkvaliteten och tidigare har miljökvalitetsnormerna för kvävedioxid (NO₂) och partiklar (PM₁₀) överskridits. Kontorets arbete med att minska PM₁₀ har dock gett resultat, främst genom utvecklandet av nya dammbindande tekniker och genom dubbdäcksförbud på tre av stadens gator. Arbetet behöver dock fortsätta och för NO₂ överskrids halterna alltjämt. Genom att implementera Framkomlighetsstrategins principer styr kontoret mot en successiv omställning till ett mer hållbart transportsystem med minskad biltrafik, vilket även kan innebära minskade halter av NO₂ i luften. Vidare deltar kontoret i en rad utredningar om hur stadens styrmedel, t.ex. miljözoner, kan användas och utvecklas för att minska biltrafikens påverkan på miljö och klimat.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel lediga avgiftsbelagda parkeringsplatser i innerstaden, dagtid	13	13 %	År
 Andel miljöbränsle i stadens etanol- och biogasfordon	85 %	85 %	Halvår
 Andel ombyggda passager för gång, cykel och moped (GCM) av de mest prioriterade	5 %	Tas fram av nämnden	År
 Cykelantal	84 150 st	84 150	År
 Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i innerstaden	18 km/h	18 km/h	År
 Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i ytterstaden	30 km/h	30 km/h	År
 Gångflöde på ett urval gator.	1 %	Ska öka med 1 %, sammanvägt för de gator som mäts	År
 Hastighetsefterlevnad	71 %	Tas fram av nämnden	År
 Passager över trängselskattesnittet, tunga lastbilar	18 100	18 100	År
 Upplevd trafiksäkerhet för gående och cyklister		Fastställs 2018	År
 Vägtrafikarbete totalt i staden		Tas fram av nämnden	År

Kontoret avser att återkomma med årsmål för indikatorn "Vägtrafikarbete totalt i staden" i samband med tertiärrapport 1 och indikatorn "Upplevd trafiksäkerhet för gående och cyklister" under 2018.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska, tillsammans med trafiknämnden, servicenämnden och exploateringsnämnden, fortsätta arbetet med samlastning av stadens egna varuleveranser	2018-01-01	2018-12-31
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden och trafiknämnden utreda hur växtb eklädda bullerskydd kan användas för att minska buller i anslutning till vägar	2018-01-01	2018-12-31
 Stockholm Business Region AB ska tillsammans med AB Stokab, Stockholms Hamn AB, Stockholms Stads Parkerings AB, trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden, starta ett projekt för att med ny teknologi styra flöden för att undvika trängsel för turistbussar.	2018-01-01	2018-12-31
 Trafiknämnden ska i Digital Demo Stockholm som projektägare fungera	2018-01-01	2018-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
som kravställare till förslag på förbättrad framkomlighet och optimerade trafikflöden i staden genom att styra trafikljusen (Smart Traffic Lights)		
 Trafiknämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden genomföra en konsekvensanalys av elektrifiering av fordonsflotta	2018-01-01	2018-12-31
 Trafiknämnden ska i samverkan med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden se över trafiksäkerhet, framkomlighet och exploateringsmöjligheter vid Brommaplan med utgångspunkt från framkomlighetsstrategin och behovet av bostäder	2018-01-01	2018-12-31
 Trafiknämnden ska implementera Plan för gatuparkering.	2017-01-01	2018-12-31
 Trafiknämnden ska tillsammans med Stockholms Hamn AB och Stockholm Business Region AB studera möjligheten och förutsättningarna för marknadsaktörer att skapa en lösning för att transportera primärt turister sjövägen mellan stadens olika sevärdheter och terminalerna.	2018-01-01	2018-12-31
 Trafiknämnden ska utvärdera genomförda trafikminskningsinsatser samt identifiera och genomföra nya åtgärder	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

Stockholm har hållbara trafiklösningar och god framkomlighet

Förväntat resultat

- Utbyggd cykelinfrastruktur gör att fler väljer att cykla
- Förbättrade förutsättningar för gångtrafiken gör att fler väljer att gå
- Medelhastigheten, regulariteten och attraktiviteten för stadens stombussar ökar
- Tillgången på lediga parkeringsplatser ökar
- En ny strategi för effektivare, säkrare och grönare leveranstrafik implementeras
- 500 publika laddplatser uppförs på stadens mark under perioden 2017-2020
- Miljökvalitetsnormerna för PM10 klaras och halterna av NO2 minskar.
- Kontorets insatser bidrar till en begränsning av biltrafiken och fossila utsläpp från vägtrafiken
- Antalet svårt skadade och omkomna i trafikolyckor på stadens vägnät minskar.

Kommentar

Satsningar på cykel och förbättrad gångvänlighet

Stockholm har en uttalad målsättning att bli en ledande cykelstad och den viktigaste åtgärden är väl fungerande infrastruktur med ett sammanhängande nätverk av gena, säkra och framkomliga cykelvägar. Under 2018 fortsätter därför kontoret att genomföra insatser för att öka andelen och antalet cyklister och göra det enklare och säkrare att cykla i hela staden för alla stockholmare i alla sammanhang. Arbetet sker i enlighet med stadens cykelplan och med beaktande av Strategi för ökad cykling i Stockholms stad. Genom investeringar i utbyggnad och förstärkning av viktiga stråk för cykelpendling och genom reinvesteringsprogrammet för cykel skapas och upprätthålls ett väl fungerande cykelvägnät med god framkomlighet och hög trafiksäkerhet. Även andra insatser, som exempelvis cykelparkeringar, anpassning av enkelriktade gator för dubbelriktad cykling och att skapa trygga skolvägar, har betydelse för att göra det enklare och säkrare att cykla.

En svårighet att hantera är att kontorets cykelprojekt ofta får förskjutna tidsplaner, t.ex. p.g.a. att ledningsdragande bolag vill utföra ”passa på-åtgärder”, överprövningar och att

högkonjunkturen bidrar till brist på tillgängliga entreprenörer. Dessa förskjutningar i tid riskerar att bli särskilt märkbara under 2018, när kontoret arbetar för att slutleverera utifrån målsättningen att investera en miljard kronor i cykelinfrastrukturåtgärder mellan åren 2012 och 2018, eftersom förskjutningar i tid kan göra att ett projekts genomförande hamnar utanför angiven tidsperiod.

Under 2018 ska kontoret fortsätta att utveckla arbetssätt för avvägningar och prioriteringar i investeringsplaneringen, med nya och utvecklade verktyg för att prioritera såväl mellan som inom projekt, t.ex. utvecklade kostnads-nyttoanalyser. En ambition är också att ytterligare öka effektiviteten i leveransen av åtgärder i cykelinfrastruktur och i detta arbete spelar kontorets projekthanteringsstrategi en viktig roll. Strategin och dess handlingsplan beskrivs närmare under nämndmål 3.5. Dessutom ska kunskapen om cykeltrafikens förhållanden och utveckling öka, och erfarenhetsåterföringen ska utvecklas, liksom modeller för att samlat följa upp de satsningar som görs, t.ex. genom ett mer utvecklat arbete med före- och eftermätningar i samband med investeringsåtgärder. Den cykelplan som tagits fram sträcker sig till 2030 och under 2018 ska kontoret påbörja en översyn av planen. Översynen kan tillsammans med en analys av stadens arbete med cykelsatsningen ge underlag för planeringen av det fortsatta arbetet med cykelinvesteringar fr.o.m. 2019. Arbetet med cykelinvesteringar beskrivs närmare i bilaga 7.

Längs utpekade cykelpendlingsstråk hålls en högre standard på snöröjning och vinterunderhåll, och ambitionen är bättre framkomlighet på allt fler cykelbanor i hela staden och utvecklade metoder för vinterunderhåll. Detta arbete beskrivs närmare under nämndmål 1.3. 2018 utökas cykeljourens arbetsområde, cykelvägvisningen i staden förbättras kontinuerligt, den skärpta övervakningen av felparkerade bilar i cykelfält fortsätter, arbetet med beläggningsåtgärder drivs vidare och anpassningen av trafikmiljöer för att minska konfliktytorna mellan gående och cyklister fortsätter, t.ex. genom målning. Arbetet med att göra det enklare att parkera cyklar fortsätter också, både genom att fler cykelparkeringsplatser anläggs och genom att fler skrotcyklar tas bort för att frigöra plats i de befintliga cykelställen. Potentiella förbättringar för stadens cyklister utreds kontinuerligt, t.ex. bättre cykelmöjligheter genom snabba åtgärder på Sveavägen och Götgatan. I arbetet är barn- och jämställdhetsperspektiven prioriterade och som exempel kan nämnas det arbete som bedrivs för att skapa säkra och trygga skolvägar. Dessutom ska möjligheten till cykling förbättras i områden med mindre god tillgång till kollektivtrafik. Ett nytt system för lånecyklar ska också införas. I skrivande stund är upphandlingen av det nya systemet överklagad och kontoret kommer arbeta aktivt för att kunna införa det nya systemet som planerat under nästa år.

Gångvänligheten ska förbättras och under 2018 planeras en rad åtgärder för att i enlighet med den av kommunfullmäktige antagna gångplanen stärka möjligheterna för gångtrafiken i staden och skapa ytor för ökat stadsliv och trivsammare vistelsemiljöer. Syftet är att skapa bra förutsättningar i Stockholm för gång och planen pekar ut gång- och rekreationsstråk som har potential att bli viktiga i framtiden, eller redan idag är starka men kan bli ännu viktigare med rätt åtgärder. Detta arbete kräver samordning och samverkan med stadsdelsförvaltningar och andra berörda förvaltningar. En rad åtgärder planeras under 2018, på t.ex. Drottninggatan, Norra Hammarbyhamnen, sträckan mellan Hornstull och Telefonplan, rekreationsstråket mellan Fagersjö och Farsta strand och för gångtunnlar i Annedal och vid Odenplan. Dessutom ska arbetet med gångmätning utvecklas, riktlinjer för planering av gångtrafik färdigställas, ett gångvägvisningssystem börja implementeras och arbetet med bredare övergångsställen

fortsätta. Kontorets arbete med gångplanen sker i symbios med arbetet med Levande Stockholm, som beskrivs närmare under nämndmål 1.3, och arbetet med LUP, som beskrivs under nämndmål 4.7.

Kontorets kommunikation om hållbart resande och om stadens satsningar på gång-, cykel-, kollektiv- och leveranstrafik sker inom ramen för konceptet "Ser du möjligheterna?". För att realisera Stockholm som cykel- och gångstad behövs bra kommunikation för att lyfta fram de nya möjligheterna och informationskampanjer och aktiviteter genomförs kontinuerligt för att förstärka de satsningar som görs. Kontoret ska i större utsträckning använda sociala medier för att kommunicera med stockholmarna i frågor gällande gång och cykel, samt även under 2018 genomföra kampanjen "Tack för att du cyklar och går". Staden ska i september delta i European Mobility Week och i kommunikationen kring detta deltagande väcka reflektion kring det egna resandet och bidra till en beteendeförändring mot ett mer hållbart resande. Under denna vecka kommer kontoret att genomföra evenemanget "I stan utan min bil". Under året ska även det under 2017 påbörjade arbetet med att genom kampanjer skapa förutsättningar för bättre samspel i trafiken fortsätta.

Ökad framkomlighet för övriga transportslag

Under 2018 fortsätter arbetet för att öka medelhastigheten, regulariteten och attraktiviteten för stombussarna i hela staden, bl.a. i enlighet med den nya handlingsplan för stombusstrafiken som har tagits fram för åren 2017-2021. Exempel på åtgärder är nya busskörfält, justering av hållplatslägen och översyn av reglering längs med gator som trafikeras av stombuss. Fokus är på stombussarna i ytterstaden, där åtgärder för linje 178 och 179 ska genomföras och åtgärder för fler linjer ska utredas. För detta arbete ansöker kontoret om investeringsmedel för klimatåtgärder inom Central medelsreserv, vilket redovisas i bilaga 9. Vad gäller innerstadens stombussar kommer åtgärder att genomföras för linje 1 och 4, samt för den nya linje 6 som har trafikstart i december 2017. Ett antal utredningar kommer att påbörjas, t.ex. gällande kapacitetsstarka fordon och samspelet mellan buss- och cykeltrafik. Dessutom ska ett förslag tas fram på hur full prioritet kan prövas på lämpliga sträckor för en av innerstadens stombussar.

Arbetet med att optimera stadens trafiksignaler och se över befintliga samordnade signalsystem fortsätter i syfte att minska väntetiderna för de prioriterade trafikslagen och som exempel ska försök genomföras i delar av innerstaden inom ramen för Digital Demo Stockholm för att förbättra framkomligheten. Vidare planerar kontoret att tillsammans med andra intressenter, såsom Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), tillskriva näringsdepartementet om att tillåta kameraövervakning av kollektivtrafikkörfält för att ytterligare kunna förbättra stombussarnas framkomlighet i staden. Kontoret medverkar även aktivt i planeringen för utbyggd kollektivtrafik såsom tunnelbana och spårväg, vilket även beskrivs under nämndmål 1.4, samt deltar i det av landstingets trafikförvaltning ledda arbetet med att planera för kollektivtrafik på stadens vatten.

Kontoret fortsätter tillsammans med näringslivet arbetet för effektivare, säkrare och grönare leveranser. En ny godsplan som ska gälla fr.o.m. 2018 är under framtagande och ska börja implementeras under året. Arbetet kommer även fortsättningsvis att ske i samarbete med transportbranschen och syftar till att förbättra framkomligheten, säkerheten och miljön. Arbetet innehåller åtgärder som t.ex. off peak-leveranser (nattleveranser med tysta lastbilar eller leveranser vid andra tider då det kommunala vägnätet är mindre belastat),

samlastningslösningar, inventeringar och mätningar, samt bevakning av potentialen för godstransporter på vattenvägarna. Parallellt med detta fortsätter kontoret att delta i stadsledningskontorets förstudie om förutsättningarna för kommunal samlastning.

Utbyggnaden av publik laddinfrastruktur för eldrivna fordon ska fortsätta i samverkan med miljöförvaltningen, Stockholms Stads Parkering AB och näringslivet. Under 2017 uppfördes närmare 100 laddplatser runt om i staden och målet är att medverka till att 500 platser uppförs under perioden 2017-2020. Vidare ska arbetet med laddinfrastrukturen, samt användandet av befintlig laddinfrastruktur, utvärderas och analyseras.

Under 2018 slutförs arbetet med att implementera den av kommunfullmäktige antagna parkeringsstrategin och plan för gatuparkering som innebär att parkeringsavgifter och boendeparkering införs i fler delar av staden och att avgiftstiden för parkering förlängs i vissa delar av staden. Strategin och planen är en del av Framkomlighetsstrategin och syftar till att förbättra framkomligheten och öka tillgången på lediga parkeringsplatser. Under 2018 införs parkeringsavgifter och boendeparkering i de återstående områdena Bagarmossen, Hägersten och Bromma. I ytterstaden placeras färre nya parkeringsautomater ut, därför blir övergången till alternativa betalssystem för parkering, såsom mobilappen ”Betala P”, viktig. När planen är helt genomförd kommer effekterna att följas upp och utgöra underlag för vidare beslut om parkeringsreglering. Under året slutförs även arbetet med att byta ut stadens samtliga parkeringsautomater mot solcellsdrivna, biljettlösa automater, vilket även beskrivs under nämndmål 2.1.

Kontoret deltar i flera EU-projekt, t.ex. Civitas Eccentric som syftar till att skynda på utvecklingen att ställa om till förnybara bränslen och alternativa transportsätt. Bland kontorets åtgärder inom projektet märks t.ex. utveckling av principerna för omledning av gång- och cykeltrafik vid tillfälliga avstängningar, försök med innovativ teknik i samband med parkering och information om lediga parkeringsplatser, åtgärder för ökad medelhastighet för stombussar, nattleveranser med tystgående el-lastbil samt åtgärder för hållbar godsdistribution. Under 2018 planeras praktiska demonstrationer av flera av åtgärderna.

Planering och samverkan för en mer framkomlig stad

Stockholms transportinfrastruktur har anlagts under lång tid och kontoret räknar med att mellan 300-500 mnkr årligen måste reserveras för reinvesteringar i befintlig infrastruktur, exklusive ombyggnationen av Slussen. Utöver detta finns ett omfattande behov från Trafikverket och landstingets trafikförvaltning av att göra reinvesteringar i regionens övriga transportinfrastruktur. Förutom att reinvesteringarna tar stort ekonomiskt utrymme, minskar arbetena tillfälligt kapaciteten i transportsystemet. Det blir allt svårare att kombinera utbyggnad av ny infrastruktur med genomförande av stora arbeten i den befintliga. Tiden fram till år 2040 kommer att präglas av ständiga kapacitetsnedsättningar som en följd av omfattande reinvesteringar i befintlig infrastruktur.

Med ett ökande antal planerade trafikarbeten förutsätter den regionala framkomligheten en fördjupning av samordningen och samarbetet mellan regionens aktörer. Avsikten är att förebygga och minimera trafikpåverkan i det primära vägnätet där fokus läggs på högbelastningstimmarna och kapacitetsstarka färdmedel som buss, cykel och gång. Ett verktyg, den s.k. huvudtidplanen eller TSA (TrafikStörande Arbeten), har utvecklats och tagits i bruk för att identifiera kommande problempunkter, samt underlätta samordning mellan och inom respektive organisation. Under 2017 och 2018 identifieras förbättringsområden för

att utveckla både verktyget och de interna rutinerna för att ta fram planen och integrera hanteringen av trafikstörningar som en naturlig del i kontorets verksamhet.

Den interna samordningen av trafikpåverkande arbeten ska förbättras genom den samordnade projektplaneringen, som syftar till att koordinera kontorets åtgärder på gatorna för att minska antalet störningstillfällen och ge mesta möjliga nytta för insatta medel. Kontoret ska därför arbeta för ett allmänt tillämpade av och förbättra rutinerna kring IT-systemet Gatuarbete Samordnad Projektplanering (GSP) och kontorets projekthandbok har uppdaterats med denna del. Ytterligare en del i detta arbete är att i systemet fortsätta koordinera exploateringskontorets och de ledningsdragande bolagens planerade arbeten i staden.

Samarbetet med Trafikverket fortsätter för att med hjälp av TransModeler, ett verktyg för strategisk trafikmodellering, bättre kunna analysera trängsel i större områden. Syftet är att kunna göra goda avvägningar, identifiera åtgärder som kan minimera trafikstörningar och lättare komma överens i gemensamma projekt. Verktyget kan vara särskilt användbart när det gäller att identifiera och kvantifiera åtgärders effekter längs det ansträngda primära vägnätet. Under 2018 färdigställs bl.a. en version över länet på mellannivå, samtidigt som utveckling sker av en mer detaljerad version för innerstaden. Parallellt med detta inleds ett arbete med en korttidsprognosmodell som ska kunna användas för trafikstyrning inom Trafik Stockholms verksamhet. Vidare utvecklar kontoret arbetet med att synliggöra förändring och utveckling av olika trafikantslag med stöd av mätningar.

Vidare fortsätter arbetet med att hitta alternativ för framtida samarbetsformer inom trafikinformationsområdet mellan de största trafikaktörerna i regionen och att inom ramen för Trafik Stockholms verksamhet utveckla trafiken.nu med ett särskilt fokus på bättre information om planerade och oplanerade störningar. Ett särskilt fokusområde för 2018 är att i samverkan med andra berörda förvaltningar och bolag undersöka möjligheterna att minska trängseln för de många turistbussar som transporterar runt besökare i vår vackra stad.

Gatuarbeten som påverkar den rörliga trafiken kräver en av trafikkontoret godkänd trafikanordningsplan (TA-plan), som beskriver hur framkomligheten för samtliga trafikslag ska säkras. I dagsläget finns få incitament att ta gaturummet i anspråk under så kort tid som möjligt, något som får negativa konsekvenser för framkomligheten och tillgängligheten. Vidare inkommer ofta ofullständiga ansökningar till kontoret med kort framförhållning, vilket försvårar möjligheterna att arbeta proaktivt. Ett arbete kommer därför att påbörjas med utbildning och en digitaliserad ansökningsprocess för att utveckla arbetet med TA-planer. Kontoret kommer även att i samarbete med Göteborgs stad, Lunds kommun och Örebro kommun inom ramen för projektet "ILDUS" ta fram ett underlag till regeringen gällande lagändring för att möjliggöra en avgiftsmodell för TA-planer som ger incitament till att nyttja minimal yta av stadens mark under minimal tid. Projektet syftar även till att jämföra processer och se möjligheter och utmaningar inom IT, verksamhetsstrukturer, metoder och processer i relation till trafikstörande arbeten i stadsmiljö. Kontoret ser även ett behov av att förbättra kontrollerna av att TA-planer och schakttillstånd för arbeten på stadens mark följs och i förekommande fall dela ut vite.

Den verksamhet som samordnar ledningar i stadens mark, kallad samlingskartan, övergick från Stockholm Vatten och Avfall AB till trafikkontoret den 1 november 2017. Övergången är ett led i arbetet med att utveckla kartan och ett förslag för det fortsatta arbetet ska tas fram till våren 2018. Målet är att hitta mer enhetliga och effektiva samverkansformer som samtidigt

möjliggör en säker och effektiv användning av ledningsnäten för samlingskartan och dess möjligheter att integrera med andra processer, som t.ex. den för schakttillstånd. Arbetet med att vidareutveckla processerna kring samlingskartan syftar även till att säkerställa att samtliga aktörer som gräver i stadens gator beställer en schaktningskarta, för att undvika avgrävningar av kablar som bl.a. kan resultera i trafikstörningar.

När staden växer är det viktigt att framkomlighetsfrågorna beaktas i ett tidigt skede. Kontoret ska därför delta i samtliga stora exploateringsprojekt och i mindre exploateringsprojekt som berör platser med stora trafikflöden. Detta arbete beskrivs närmare under nämndmål 1.4.

Minskad klimatpåverkan

En av de stora utmaningarna när Stockholm växer är att möta efterfrågan på ökat resande, samtidigt som klimatpåverkan ska minska. Till år 2020 ska åtgärder för att minska biltrafiken ha vidtagits i staden som sammantaget motsvarar en reduktion av utsläppen med minst 80 000 ton CO₂e (koldioxidekvivalenter). Åtgärder genomförs även för att uppnå stadens klimatmål och de nationella klimatmålen till år 2030. År 2040 ska Stockholm vara en fossilbränslefri stad. Att utforma gaturummet på gåendes och cyklisters villkor, medverka till att kollektivtrafik byggs ut, öka kollektivtrafikens attraktivitet, förbättra tillgången till publik laddinfrastruktur, styra tillgången till parkering och priset på densamma, främja bilpooler och anpassa hastigheter är samtliga exempel på åtgärder som kan minska biltrafiken och klimatpåverkan och som i varierande grad ligger inom ramen för kontorets verksamhet och rådighet. De konkreta satsningar som genomförs 2018 beskrivs löpande under detta nämndmål och som exempel kan nämnas färdigimplementeringen av ny plan för gatuparkering, åtgärder för förbättrad medelhastighet, regularitet och attraktivitet för stombusslinjerna 1, 4, 178 och 179, samt utbyggd cykelinfrastruktur och förbättrad drift av befintliga cykelvägar. I detta arbete är Framkomlighetsstrategins principer vägledande.

Staden har stora möjligheter att styra mot förtätning, funktionsblandning och kollektivtrafiknära lokalisering i sina planer och styrande dokument. Genomförandet förutsätter dock att exploitörer och näringsidkare investerar enligt planernas intentioner. Trafikkontorets rådighet är stor när det gäller gatunätets utformning, hastighet och parkeringsvillkor, dock endast på det kommunala vägnätet och på den egna marken. Under året kommer kontoret göra en rad utredningar, t.ex. av effekterna av autonoma fordon, en konsekvensanalys av elektrifieringen av fordonsflottan och en utvärdering av genomförda trafikminskningsinsatser. Vidare deltar kontoret i de av stadsledningskontoret ledda utredningarna om hur stadens styrmedel, t.ex. miljözoner, kan användas mer effektivt.

Förbättrad luftkvalitet och minskade bullerstörningar

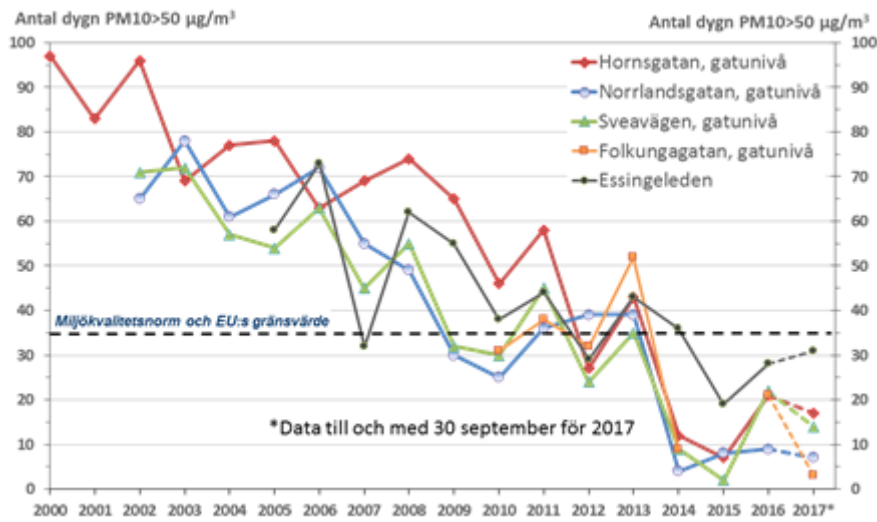
Arbetet för att förbättra luftkvaliteten avseende partiklar (PM₁₀) och kvävedioxid (NO₂) fortsätter. Enligt gällande åtgärdsprogram för luft arbetar kontoret under 2018 med följande:

- Dammbindning av gator och trafikleder i Stockholms stad vid risk för överskridanden av miljökvalitetsnormen för PM₁₀.
- Städning med ny teknik på Stockholms stads gator vid risk för överskridanden av miljökvalitetsnormen för PM₁₀.
- Tidig vårstädning av Stockholms stads gator vid risk för överskridanden av miljökvalitetsnormen för PM₁₀.
- Optimerad halkbekämpning.

- Informationsinsatser för ökad efterlevnad av miljözonsregleringen avseende tunga fordon.

Kontoret genomför åtgärder enligt åtgärdsprogrammet för samtliga utpekade gator med mycket bra resultat. Som framgår av nedanstående diagram ligger stadens gator under gränsvärdet för dygnsöverskridanden avseende PM10. Arbetet behöver dock drivas vidare och staden har alltjämt för höga partikelhalter för att klara det långsiktiga nationella miljömålet om frisk luft.

Trend för antalet dygnsmedelhalter av PM10 högre än normvärdet 50 µg/m³, åren 2000-2017. Normvärdet får överskridas maximalt 35 dygn per år för att klaras. Data för 2017 omfattar 1 januari till 30 september.

Dubbdäcken utgör den enskilt viktigaste källan till partikelemissioner och dubbdäcksförbud finns på Hornsgatan, Fleminggatan och delar av Kungsgatan. Studier visar att förbuden både minskar andelen lätta fordon med dubbdäck på förbudsgatorna och PM10-emissionerna. Kontoret följer och utvärderar i samverkan med miljöförvaltningen andra åtgärder för att ytterligare minska partikelemissionerna och för en löpande dialog med Trafikverket om att förbättra luftkvaliteten längs de statliga vägarna. Vad gäller kvävedioxid (NO₂) kommer kontorets arbete för mer hållbara transporter i staden att på sikt innebära minskade halter av kvävedioxid i luften. De verktyg som krävs för att kraftigt minska halterna på kort sikt ligger dock utanför kontorets verksamhet och rådighet. Under året kommer kontoret att medverka i stadsledningskontorets arbete med att utreda miljözoner, något som i framtiden skulle kunna påverka NO₂-halterna.

Minskad dubbdäcksanvändning leder även till minskade bullerstörningar. Vid stora infrastrukturprojekt är dock buller och vibrationer ofrånkomligt och kontoret arbetar för att på bästa sätt hantera störningar av detta slag, t.ex. genom att försöka hitta metoder och maskiner som minskar bullernivåerna och arbeta med proaktiv kommunikation. Det sistnämnda är viktigt för att både invånare och näringsidkare ska vara förberedda på störningar och förstå varför de äger rum, t.ex. i samband med omläggningen av busstrafik till Folkungagatan för Slussenprojektet och vid tätskiktsreoveringen vid Sergels torg.

I enlighet med stadens åtgärdsprogram för buller som gäller för perioden 2014-2018 arbetar

kontoret med att bullerskydda rekreativområden för att ge stockholmarna möjlighet till återhämtning i lugn och ro. Samordningsmöjligheter undersöks med de prioriterade rekreativstråken i gångplanen. Under året ska ett nytt åtgärdsprogram tas fram som ska gälla fr.o.m. 2019 och växtbeklädda bullerskydd ska utredas närmare.

När gator byggs om kan det i vissa fall innebära att den tunga trafiken koncentreras på en annan del av gatan än vad som var tänkt från början. Detta medför att hjulspåren passerar över t.ex. brunnslock vilket orsakar vibrationer som sedan kan överföras till omkringliggande byggnader och störa de boende. Kontoret arbetar löpande med att hantera dessa vibrationer, t.ex. genom att utreda möjligheterna att använda en annan betäckning på brunnslock.

På sikt bedöms arbetet med att implementera Framkomlighetsstrategins principer innebära minskad biltrafik, vilket i sin tur kan innebära minskade buller- och vibrationsstörningar. Arbetet med buller och vibrationer beskrivs även under nämndmål 2.6.

Ökad trafiksäkerhet

Trafiksäkerheten ska öka i staden, inte minst ur ett jämställdhets-, barn- och äldreperspektiv. ”Trafiksäkerhetsprogram för Stockholms stad 2010-2020” beskriver arbetet för att nå de uppsatta målen år 2020 och är en del av Framkomlighetsstrategin. I enlighet med programmet läggs fokus på åtgärder som ger stor trafiksäkerhetseffekt och som staden har rådighet över: hastighetsefterlevnad, säkra huvudgator och ökad kunskap. Kontoret arbetar dels med enskilda trafiksäkerhetsprojekt och dels med att integrera trafiksäkerhetshöjande åtgärder i övriga projekt. Åtgärder kopplade till drift och underhåll är också viktiga delar i stadens trafiksäkerhetsarbete, framförallt för att minska antalet gående och cyklister som skadas i singelolyckor. Särskild vikt läggs på miljöer med många oskyddade trafikanter och trafiksäkerhetshöjande åtgärder vid gång- och cykelpassager vidtas. Kontoret provar och utvärderar kontinuerligt nya åtgärder som kan öka trafiksäkerheten och som exempel kan nämnas att mobila elektroniska skyltar som signalerar om trafikanter kör för fort kommer att sättas ut runt om i staden under året.

Trafiksäkerhetsarbetet med stadens skolor tar sin utgångspunkt i ”Plan för säkra och trygga skolvägar” och ska syfta till ökad trafiksäkerhet och att fler resor till och från skolorna sker utan bil. Under 2018 planeras både fysiska och beteendepåverkande åtgärder på skolor runt om i staden.

Arbetet med att anpassa hastigheterna till de lokala förutsättningarna och få bättre hastighetsefterlevnad fortgår under 2018. För hastighetsplanens första del ska två försökssträckor byggas och utvärderas. Fysiska åtgärder i anslutning till kommande hastighetsförändringar kommer att utredas, t.ex. dynamiska farthinder. Utifrån dessa utvärderingar och utredningar kommer arbetet med hastighetsplanerna att drivas vidare.

Jämställdhet i transportsystemet

Skillnaderna mellan hur män och kvinnor reser i Stockholm är relativt små, och trenden är att de flesta skillnaderna minskar över tiden. I dagsläget utgör män 59 % både i biltrafiken och i cykeltrafiken, medan kvinnor utgör 58 % i kollektivtrafiken. Det finns dock betydande variationer inom dessa grupper, t.ex. är ensamstående mammor den grupp som gör allra flest resor med bil. Vid redovisning av skillnader mellan genomsnitt för mäns och kvinnors beteende och värderingar är det viktigt att hålla i minnet att variationen inom respektive grupp är betydligt större än skillnaden mellan genomsnitten. Resvanorna är heller inte statiska, utan

förändras över tid, ofta med en tydlig koppling till förändrade värderingar och livsmönster i samhället i övrigt. De skillnader i resvanor som kan observeras mellan män och kvinnor har sällan uppkommit i transportsystemet, utan är snarare ett uttryck för de skillnader mellan könen som finns i det övriga samhället. Jämställdhet i transportsystemet handlar heller inte om att mäns och kvinnors beteende ska vara lika, utan att båda könen ska ha samma möjligheter.

Studier visar att kvinnor i högre utsträckning än män anpassar sina resval utifrån upplevelser av otrygghet, varför trygghetsskapande åtgärder är positiva ur ett jämställdhetsperspektiv, men utgör också exempel på planering som gynnar alla grupper i samhället. För trafikkontorets räkning, och med koppling till detta nämndmål, är det därför av vikt att planera gång- och cykelvägar på så sätt att den upplevda tryggheten ökar, t.ex. genom att gångtrafikanter och cyklister upplever att de har en god sikt och att de syns från omkringliggande byggnader. Även trafiksäkerhetsåtgärder bidrar genom att öka både den upplevda och den faktiska tryggheten. Det är även viktigt att baserat på kunskapen om med vilka färdmedel som män och kvinnor reser, säkerställa att framkomligheten och trafiksäkerheten i samband med t.ex. trafikomläggningar inte systematiskt missgynnar något av könen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel dubbdäcksanvändning på innerstadsgator	38		Tertial
Antal bullerskyddade rekreationsområden	1		År
Antal dygn över normvärdet för kvävedioxid i luft	7		År
Antal dygn över normvärdet för PM10 i luft	35		År
Vägtrafikarbete per person			År

Kontoret avser att återkomma med årsmål för indikatorn "Vägtrafikarbete per person" i samband med tertialrapport 1.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbeta för ett allmänt tillämpade av och förbättra rutinerna kring IT-systemet Gatuarbete Samordnad Projektplanering (GSP).	2018-01-01	2018-12-31
Delta i stadens arbete med miljözoner för lätta fordon.	2018-01-01	2018-12-31
Fortsätta arbetet med att utreda en cykelbro mellan Gamla stan och Tegelbacken.	2018-01-01	2018-12-31
Fortsätta arbetet med att utreda förutsättningarna för bredare övergångsställen på platser med höga gångflöden.	2018-01-01	2018-12-31
Fortsätta arbetet med samspelskampanjen för ökad förståelse mellan alla trafikslag. utveckla arbetet med att skapa förutsättningar för bättre samspel mellan olika trafikantgrupper.	2018-01-01	2018-12-31
Förbättra kontrollen av att godkända trafikantordningsplaner följs.	2018-01-01	2018-12-31
Förbättra trafiksäkerheten vid stadens skolor genom fysiska åtgärder vid ett tiotal skolor och beteendepåverkande åtgärder vid ett femtontal skolor.	2018-01-01	2018-12-31
Genomföra praktiska demonstrationer av åtgärder inom ramen för EU-projektet Civitas Eccentric, som syftar till att skynda på utvecklingen att ställa om till förnybara bränslen och alternativa transportsätt.	2018-01-01	2018-12-31
I samarbete med andra kommuner ta fram ett underlag till regeringen gällande lagändring för att möjliggöra påverkansbaserad avgift för trafikantordningsplaner.	2018-01-01	2018-12-31
I samverkan med landstingets trafikförvaltning genomföra åtgärder för att öka stombussarnas medelhastighet, regularitet och attraktivitet. Ett förslag	2018-01-01	2018-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
ska tas fram på hur full prioritet kan prövas på lämpliga sträckor för en av innerstadens stombusslinjer.		
Implementera en ny godsplan som ska gälla fr.o.m. 2018.	2018-01-01	2018-12-31
Införa ett nytt system för lånecyklar.	2018-01-01	2018-12-31
Inom ramen för arbetet med hastighetsplanerna pröva och utvärdera dynamiska farthinder på utvalda sträckor.	2018-01-01	2018-12-31
Inom ramen för Trafik Stockholms verksamhet utveckla trafik.nu med ett särskilt fokus på bättre information om planerade och oplanerade störningar.	2018-01-01	2018-12-31
Medverka i den europeiska trafikantveckan Mobility Week och genomföra evenemanget "I stan utan min bil".	2018-01-01	2018-12-31
Påbörja en översyn av stadens cykelplan för att öka ambitionen ytterligare och anpassa planen till förändringar av lagstiftningen kring cykling, stadsutveckling och innovationer på området.	2018-01-01	2018-12-31
Se över cykelgrindar i cykelinfrastrukturen som ökar risken för olyckor och om de kan ersättas med andra lösningar utan försämrad trygghet och säkerhet för gående.	2018-01-01	2018-12-31
Slutföra satsningen att investera en mdkr i cykelinfrastrukturåtgärder mellan åren 2012 och 2018.	2018-01-01	2018-12-31
Studera och redovisa möjliga effekter för trafik, parkering och stadsmiljö av självkörande fordon.	2018-01-01	2018-12-31
Ta fram en övergripande trafikmodell för Stockholmsregionen. Arbetet innefattar genomgång och anpassning av modellparametrar utifrån Stockholms trafikförhållanden, samt kodning och kalibrering av ett användbart trafiknätverk för olika typer av strategiska analyser.	2018-01-01	2018-12-31
Ta fram ett nytt åtgärdsprogram för buller som ska gälla fr.o.m. 2019.	2018-01-01	2018-12-31
Ta fram förslag på strategisk inriktning för investeringsplaneringen för och prioriteringen av cykelåtgärder fr.o.m. 2019.	2018-01-01	2018-12-31
Tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden redovisa handlingsalternativ för en hållbar teknikomställning som omfattar samtliga fordonskategorier och deras möjlighet till en samordnad laddning.	2018-01-01	2018-12-31
Underlätta för sökande att skicka in kompletta ansökningar om trafikordningsplaner genom utbildning och digitaliserad ansökningsprocess.	2018-01-01	2018-12-31
Utveckla arbetet med att använda sociala medier för att kommunicera med stockholmarna i frågor gällande gång och cykel.	2018-01-01	2018-12-31
Utveckla kontorets rutiner och processer för identifiering av trafikpåverkande arbeten, bl.a. i enlighet med förstudien "Huvudtidplan 2.0". Arbetet förutsätter tydlig definition av ansvar och roller vad gäller trafikpåverkande arbeten.	2018-01-01	2018-12-31
Utvärdera de laddgator som i samverkan med näringslivet etablerades 2017.	2018-01-01	2018-12-31
Vidareutveckla processerna kring den samlingskarta som samordnar ledningar i stadens mark, mot en effektivare hantering som också leder till minskade störningar i näten.	2018-01-01	2018-12-31
Öka kunskapen om cykeltrafikens förhållanden och utveckling samt förbättra utvärderingen av genomförda cykelåtgärder.	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

Stockholm utmärker sig genom att vara grön och rik på vatten med höga naturvärden vilket

starkt bidrar till stadens attraktivitet. Ca 40 % av kommunens yta utgörs av grönområden av olika slag och 17 % av vattenytor. Dessa blå och gröna inslag innebär att stockholmarna ges möjlighet till umgänge och återhämtning i vardagen, samt spelar en allt större roll i att möta de utmaningar som ett förändrat klimat innebär. Stockholms blå och gröna inslag är även viktiga för den biologiska mångfalden och de innebär att ekosystemtjänster genereras för staden. Till grund för arbetet med att värna och utveckla stadens mark- och vattenmiljöer ligger Stockholms miljöprogram, riktlinjerna för Grönare Stockholm och kontorets egenkontrollprogram.

Riktlinjerna för ett Grönare Stockholm ger trafikkontoret ett tydligt samordningsansvar och den större satsning som påbörjades under 2017 för att förstärka grönstrukturen i ytterstaden ska fortsätta. Kontoret arbetar utifrån den antagna strategin för hantering av dagvatten, d.v.s. regn- och smältvatten, på den mark kontoret ansvarar för. Ett förändrat klimat med stigande medeltemperatur, ökad och mer intensiv nederbörd, förhöjda vattennivåer i sjöar och hav och förändrade flöden i vattendrag kan ge upphov till stora negativa effekter på samhällets funktioner. Kontoret arbetar därför med att anpassa den fysiska miljön för att minska risken för skadliga översvämningar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med idrottsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden, arbeta med att tillgängliggöra naturreservaten för stockholmarna samt hur rekreativa och ekologiska värden kan utvecklas och stärkas i reservaten.	2018-01-01	2018-12-31
 Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med trafiknämnden och i samråd med stadsdelsnämnderna klargöra ansvarsfrågan för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar samt gränsdragningar.	2018-01-01	2018-06-30
 Trafiknämnden ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB ta fram förslag på åtgärder för skyfallsombyggnad av kommunägd mark.	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

Stockholms blå och gröna värden håller hög kvalitet

Förväntat resultat

- En ny större park börjar anläggas i ytterstaden
- Pilotprojekt för dagvattenhantering genomförs

Kommentar

Grönare Stockholm

Kontoret ansvarar tillsammans med stadsdelsförvaltningarna för stadens samtliga parkinvesteringar, för att samordna och utveckla stadsdelsförvaltningarnas stadsmiljöverksamhet samt för förvaltning och utveckling av stadens gemensamma parkdatabas. En viktig princip vid utformning och förvaltning av stadens grönstruktur är att motverka otrygghet. Studier visar att kvinnor i högre grad än män anpassar sitt beteende utifrån upplevelser av otrygghet, varför ett trygghetsperspektiv i stadens grönområden är en förutsättning för att kvinnor och män ska ha samma möjligheter att nyttja områdena. Det är även angeläget att ensliga grönområden inte utgör otrygga barriärer.

Kommunstyrelsen har tagit fram riktlinjer för ett Grönare Stockholm som innebär en tydligare

organisation och en strategisk satsning på stadens grönområden, särskilt i ytterstaden. En samordningsgrupp under ledning av stadsträdgårdsmästaren har inrättats och trafikkontoret har fått ett större stadsövergripande samordningsansvar för utvecklingen av stadens gröna värden. Gruppens arbete ska fortsätta att utvecklas och arbetet förutsätter en tydlig ansvarsfördelning och stärkt samverkan. Under perioden 2017-2019 investeras 300 mnkr i att utveckla stadens parker och samtliga investeringar görs inom de sju prioriterade stadsdelarna. Den enskilt största investeringen utgörs av en ny större park på Vårbergstoppen i Skärholmen. Utöver detta genomförs en rad andra gröna projekt, bl.a. sker upprustningar av Solursparken i Vällingby och lekparken Bandängen i Enskede. Arbetet bedrivs i samverkan med berörda stadsdelsförvaltningar och miljöförvaltningen och innefattar medborgardialoger. Ett grönare Stockholm där fler invånare får närmare till grönområden innebär också en förstärkning av lokala centra runt om i staden. Ett kontinuerligt arbete sker med att kommunicera satsningarna på stadens grönstruktur till stockholmarna, t.ex. i samband med Parkernas dag.

De sex kommuncentrala parkerna som trafiknämnden har skötselansvar för ska fortsätta att vårdas och utvecklas för att tillgodose behovet av välskötta gröna lungor i inner- och ytterstaden. Under 2018 ligger ett särskilt fokus på Järvafältet, där de rekreativa och ekologiska värdena ska utvecklas. Ett arbete med att utveckla evenemangsplatsen i Kungsträdgården ska också påbörjas. Under året ska kontoret dessutom delta i stadsdelsförvaltningarnas arbete med att tillgängliggöra stadens naturreservat.

Det löpande arbetet med att förbättra livsvillkoren för stadens ca 40 000 träd på gator och torg fortsätter, bl.a. genom trädbeskrning, trädgropsrenoveringar samt ny- och återplantering. För tillverkning av planteringsjordar används normalt natursand, lera och torv som till stor del består av ändliga naturresurser. Med användning av biokol, krossad sten och kompost kan en typ av långsiktigt hållbar planteringsjord, s.k. skelettjord, skapas med en mycket låg belastning på miljön, som samtidigt binder koldioxid. Detta prisbelönta koncept utvecklas successivt, bl.a. tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB och tillämpas nu regelmässigt i kontorets växtbäddar.

Förbättrad vattenkvalitet och klimatanpassning

Den goda tillgängligheten till stränder och kontakten med vatten är unik för Stockholm och har fortfarande stora utvecklingsmöjligheter. Riktlinjer för stadens arbete med att förbättra vattenkvaliteten i sjöar och vattendrag finns i Stockholms vattenprogram och för kontorets del ligger ett särskilt fokus på att motverka den negativa vattenpåverkan som kan uppkomma genom det trafikförorenade dagvattnet.

Det är viktigt att bebyggelse, infrastruktur och tekniska försörjningssystem anpassas för att klara långsiktiga klimatförändringar och extrema väderhändelser. Redan idag kan skyfall inträffa och frekvensen förväntas öka med ett förändrat klimat. Anpassningar av den fysiska miljön kommer därför att vara nödvändiga för att minska risken för skadliga översvämningar och stadens dagvattenstrategi understryker behovet av klimatanpassad planering. Under året ska kontoret därför fortsätta att tillsammans med andra berörda förvaltningar och bolag genomföra pilotprojekt för ytlig dagvattenhantering, t.ex. vid Rådmsgatans tunnelbanestation, där risk- och sårbarhetsanalyser ska genomföras och åtgärdsförslag tas fram för att minska riskerna av översvämningar. För detta arbete ansöker kontoret om investeringsmedel för klimatåtgärder inom Central medelsreserv, vilket redovisas i bilaga 10. Utifrån pilotprojektens genomförande, samt den skyfallskartering som tagits fram, ska rutiner

och processer utvecklas för hur staden fortsättningsvis kan arbeta för att kunna hantera stora nederbördsmängder och förslag på åtgärder för skyfallsombyggnad av kommunägd mark ska tas fram tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB. Riktlinjerna och åtgärds måttet vid planering och projektering av dagvattenhantering beaktas regelmässigt vid nybyggnad och större ombyggnationer.

Kontoret fortsätter även att leda arbetet och utvecklingen beträffande lokalt omhändertagande av dagvatten i växtbäddar till gatuträd och annan växtlighet genom renovering med den skelettjordsteknik som beskrivs ovan. Denna jord bidrar till förbättrad dagvattenhantering genom att dagvattnet fördröjs eller helt tas upp av träden. För detta arbete ansöker kontoret om investeringsmedel för klimatåtgärder inom Central medelsreserv, vilket redovisas i bilaga 11. Bland övriga, mer kortsiktiga, åtgärder som vidtas i särskilt utsatta riskområden finns bl.a. räcken, staket och brunnsrensning. Vidare ska kontoret delta i arbetet med att klargöra ansvarsfrågan och gränsdragningar för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel ny- och omplanterade träd där biokolsteknik används	80 %		År
Andel reviderade parkplaner som innehåller strategier för utveckling av ekosystemtjänster	100 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Implementera en ny strategi för Järvafältet.	2018-01-01	2018-12-31
Påbörja anläggning av en ny större park på Vårbergstoppen i Skärholmen.	2018-01-01	2018-12-31
Redovisa en konkretisering av stadens arbete med grönytekomensation.	2018-01-01	2018-12-31
Vidta åtgärder för att öka tillgängligheten till och skapa ökad attraktionskraft för stadens unika vattennära miljöer i genomförandet av riktlinjerna för Grönare Stockholm.	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

Avfall som inte hanteras på rätt sätt ger en negativ påverkan på miljön och nedskräpning minskar stadens attraktivitet. Kontoret verkar därför för att göra det enklare att hantera avfall i den offentliga miljön och därigenom bidra till att en större andel av stadens avfall tas om hand på ett hållbart sätt.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB ska ta fram en strategi för att genom innovationer och en god stadsmiljö öka återvinningen och minska nedskräpningen, särskilt fokus ska läggas på plast.	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

Det är enkelt att återvinna avfall i stadens offentliga rum

Förväntat resultat

- 30 moduler för källsortering har placerats ut runt om i staden.

Kommentar

Tillsammans med berörda förvaltningar och bolag har kontoret tagit fram och implementerat ett program för avfallshantering i offentliga rum med syftet att minska nedskräpningen genom att göra det enklare att återvinna avfall. Under flera år har försök med olika typer av källsorteringssystem genomförts i stadens parker för att se vilket system som får bäst resultat. Arbetet drivs vidare under 2018, med ambitionen att sätta ut källsorteringsmoduler på ett trettiotal platser runt om i staden. För detta arbete ansöker kontoret om investeringsmedel för klimatåtgärder inom Central medelsreserv, vilket redovisas i bilaga 8. Vidare ska kontoret tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB ta fram en strategi för att öka återvinningen och minska nedskräpningen, med särskilt fokus på återvinning av plast.

Utöver arbetet med att göra det enklare att återvinna avfall i offentliga rum bedriver kontoret även ett omfattande arbete för att skapa en renare stad, vilket beskrivs under nämndmål 1.3.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Antal moduler för källsortering som placerats ut på offentlig plats	30		År

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

Kontoret arbetar för att de offentliga rum som trafiknämnden ansvarar för ska vara giftfria, bl.a. genom att verka för hållbara och icke-skadliga val i samband med infrastrukturprojekt och övriga entreprenader. Dessutom genomförs regelbundna kontroller för att säkerställa att kontorets entreprenörer uppfyller ställda miljökrav.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	80 %	80%	År
 Andel prioriterade och relevanta avtal enligt kemikalieplanen utan avvikelser från ställda kemikaliekrav	100 %	100%	År

Nämndmål:

Stadens offentliga rum är giftfria

Förväntat resultat

- Kontroller av att entreprenörer uppfyller kontorets miljökrav genomförs
- Andelen bygg- och anläggningsentreprenader som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen eller därmed jämförliga system ökar

Kommentar

I samband med infrastrukturprojekt och andra entreprenader verkar kontoret för att gifter och skadliga kemikalier inte används. Tydliga miljökrav ställs mot entreprenörer och kontrollerna av dessa har utvecklats och genomförs regelbundet. Som exempel kan nämnas klottersanerande entreprenörer som kontinuerligt kontrolleras gällande kemikalieanvändning vid sanering och att skyddsutrustning används som hindrar att rengöringsmedel och rester av sprayfärg hamnar i dagvattensystemet. Vidare bevakar kontoret den utveckling som sker vad

gäller nya hållbara material och miljövänliga alternativ. T.ex. planerar kontoret för försök med lågtempererad asfalt, vilket skulle kunna vara ett alternativ för staden i framtiden.

Produkter som används i kontorets projekt stäms i regel av mot Byggvarubedömningen (BVB), ett branschöverskridande system för miljöbedömning av byggvaror. BVB är dock i dagsläget inriktad på fastighetsbyggnadsprojekt vilket innebär att för att uppnå stadens mål om att 80 % av bygg- och anläggningsentreprenader ska uppfylla stadens krav på användning av BVB, behöver tid och resurser avsättas för att komplettera databasen för att fungera för kontorets arbete. Under 2018 ska kontoret arbeta med att hitta arbetssätt och rutiner för hur det systematiska arbetet med BVB ska bedrivas. Ett stöd i detta arbete kan vara att bevaka hur andra förvaltningar, t.ex. exploateringskontoret, har arbetat med frågan. Arbetet med att vid upphandlingar ställa miljömässiga krav beskrivs även under nämndmål 4.8.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utveckla arbetssätt och rutiner för att, i projekteringskedet, systematiskt kunna säkerställa att kontorets bygg- och anläggningsentreprenader uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen eller därmed jämförliga system.	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

En sund inomhusmiljö beror på flera faktorer, varav en stor del, såsom planläggning och byggregler, ligger utanför trafikkontorets rådighet. Kontoret arbetar dock för att vidhålla en sund utomhusmiljö, vilket i förlängningen även påverkar inomhusmiljön. Med många parallellt pågående infrastrukturprojekt i staden är buller och vibrationer ofrånkomligt. Det är därför viktigt att arbeta för att minimera temporära störningar av detta slag, samtidigt som kontinuerliga åtgärder vidtas för att minska det upplevda bullret vid särskilt utsatta områden, t.ex. genom fönsterbyten.

Nämndmål:

Buller- och vibrationsstörningar inomhus från trafiken minimeras

Förväntat resultat

- Fönsterbyten genomförs vid särskilt utsatta områden

Kommentar

Buller- och vibrationsstörningar inomhus från trafiken ska minimeras. För att lyckas med detta behöver störningarna även minska utomhus och kontorets arbete med denna fråga beskrivs under nämndmål 2.2. Stadens åtgärdsprogram för buller som gäller för perioden 2014-2018 beskriver hur det uppkomna bullret ska hanteras och kontoret fortsätter t.ex. arbetet med att subventionera fönsterbyten och bullerskydda rekreativområden. Genom fönsterbyten, eller kompletteringar av befintliga rutor med s.k. tillsatsrutor, kan bullernivåerna sänkas och inomhusmiljön bli sundare. På sikt bedöms arbetet med att implementera Framkomlighetsstrategins principer innebära minskad biltrafik, vilket i sin tur kan innebära minskade bullerstörningar inomhus.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
-----------	--------	-------------	--------------

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel bostäder i befintliga flerbostadsfastigheter som erbjudits åtgärder för att klara 30 dBA inomhus	95 %		År

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Den växande staden innebär stora utmaningar för trafikkontoret och ekonomisk hållbarhet är en förutsättning för att stadens trafik- och utemiljö ska fungera både nu och i framtiden. Stadens totala investeringsutrymme är begränsat, då varje genomförd investering leder till kostnader för avskrivningar som belastar driftbudgeten, d.v.s. utrymmet för att driva verksamhet i staden. Det begränsade utrymmet för investeringar kräver noggranna avvägningar om vad som är rätt kvalitet i varje enskilt projekt. Under 2018 ska kontoret arbeta vidare med att förbättra budgethållningen och verksamhetsstyrningen i syfte att vidhålla en välfungerande ekonomisk förvaltning där stadens medel används på ett effektivt sätt för att maximera nyttan för stockholmarna.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion

Stora delar av trafikkontorets verksamhet är kunskapsintensiv och i ständig utveckling. Som verksamt i en av Europas snabbast växande storstadsregioner är det av stor vikt att kontoret ligger i framkant och är drivande i att nå innovativa lösningar på de utmaningar som staden står inför. Varje åtgärd som kontoret genomför är dessutom ett tillfälle att lära sig något genom att utvärdera effekterna. Detta lärande behöver ske på både individuell och institutionell nivå; kontorets medarbetare, samt förvaltningen som organisation och som en del av en nationell och internationell bransch, ska löpande bidra till kunskapsuppbyggnaden inom nämndens verksamhetsområde. Som en del av detta ska en nära samverkan med t.ex. högskolor och universitet upprätthållas.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	3	Tas fram av nämnden	Tertial

Nämndmål:

Trafikkontoret är en innovativ och lärande organisation

Förväntat resultat

- Fler utvärderingsrapporter tas fram efter att nya åtgärder prövats
- Uppdrag tillhandahålls som kan ligga till grund för uppsatser och examensarbeten

Kommentar

Trafikkontoret ska fortsätta vara en innovativ och lärande organisation som kontinuerligt utvecklar och provar nya åtgärder. Under 2018 ska arbetet med att utvärdera effekterna av genomförda åtgärder utvecklas ytterligare och samtliga organisatoriska enheter på kontoret ska i högre utsträckning ta fram utvärderingsrapporter, t.ex. bestående av före- och efterstudier. Dessa rapporter ska spridas, t.ex. genom seminarier, såväl interna som externa,

där utvärderingsresultat och lärdomar presenteras. En annan viktig aspekt är att uppmuntra förändrade arbetssätt för att öka vanan att leta efter nya lösningar och att tillåta sig att göra försök och pröva olika lösningar.

Flera av de utmaningar som ligger i att förverkliga det växande Stockholm kräver en god omvärldsbevakning och under 2018 ska systematiken i detta arbete förbättras. Ett första steg till att få andra att dela med sig kan vara att bli bättre på att marknadsföra de försök som kontoret gör, varför de utvärderingsrapporter som beskrivs ovan även ska spridas externt.

Att kontinuerligt prova och utvärdera nya lösningar, tillsammans med ett konstruktivt samarbete med såväl lärosäten och forskningsinstitut som med näringslivet, har varit framgångsfaktorer och bidragit till ökad innovation och lärande samt positiva miljöeffekter, t.ex. när det gäller utvecklingen av biokoltekniken och teknik för dammbindning. Ett annat led i arbetet med att upprätthålla en nära samverkan med lärosäten, samt att säkra en långsiktig kompetensförsörjning på kontoret, är att fortsätta aktivt förmedla frågeställningar och uppdrag som kan ligga till grund för uppsatser. Kontoret deltar även i annan forskning och utveckling genom att tillhandahålla data och delta i olika referensgrupper. Kontoret deltar också i det av Kungliga Tekniska Högskolan (KTH) och Statens Väg- och transportforskningsinstitut (VTI) ledda programmet Mistra SAMS, ett transdisciplinärt forskningsprojekt om framtidens mobilitets- och tillgänglighetstjänster. Under året deltar kontoret i EU-projekten Civitas Eccentric för att testa alternativa transporter och GrowSmarter för att utveckla smarta tekniklösningar. Deltagandet är också ett sätt att bidra till kunskapsuppbyggnaden inom kontorets verksamhetsområden och kontoret arbetar löpande med att hitta nya EU-projekt att delta i.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
I högre utsträckning ta fram utvärderingsrapporter i samband med att nya åtgärder genomförs, samt sprida dessa både internt och externt.	2018-01-01	2018-12-31
Öka systematiken i arbetet med omvärldsbevakning och söka samarbete med aktörer för att testa nya lösningar.	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad

Ett välskött och inbjudande offentligt rum tillsammans med god framkomlighet för människor och gods är förutsättningar för ett attraktivt företagsklimat. Ett välfungerande transportsystem ger dessutom positiva effekter på stadens bostads- och arbetsmarknader, då det ger bättre matchningsmöjligheter. För individer innebär det att fler bostäder och arbetsplatser blir nåbara inom rimlig restid och för företagen ökar på så sätt utbudet av arbetskraft.

I takt med att befolkningen ökar tilltar även behovet av fler leveranser. Att dessa är effektiva, säkra, hållbara, pålitliga och ingår som en naturlig del av stadens transportsystem är en förutsättning för en levande och attraktiv stad. Till detta ska läggas de många investeringar och reinvesteringar i gatu- och trafikmiljön som måste genomföras med minsta möjliga påverkan såväl på framkomligheten som på företagsamheten. För att lyckas med denna utmaning är det nödvändigt att trafikkontoret förstår de villkor och förutsättningar under vilka företagen verkar.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
-----------	--------	-------------	--------------

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Företagens nöjdhet med bemötandet	77	77	År
 Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	70	70	År

Nämndmål:

Trafikkontoret är företagsvänligt

Förväntat resultat

- Trafikkontoret deltar i näringslivsråd och företagareföreningar

Kommentar

Trafikkontorets huvudsakliga bidrag till ett attraktivt företagsklimat i Stockholm är att säkerställa en trafik- och gatumiljö av god kvalitet, vilket beskrivs under verksamhetsmålet ovan. Utöver detta sker konkreta insatser för att utveckla kontorets samverkan med stadens företag, särskilt i de sju prioriterade stadsdelarna, t.ex. genom att aktivt delta i lokala näringslivsråd och företagareföreningar. Kontoret deltar även i det arbete som bedrivs av Stockholm Business Region AB med att utveckla dessa forum. Befintlig samverkan med företagsgrupper ska fortsätta under året, t.ex. inom ramen för Fokus Skärholmen, samt i arbetet med att minska illegal affischering, illegala upplåtelser, skräpdumpning m.m. som sänker stadens attraktivitet. Samverkan med näringslivet är dessutom en förutsättning för det fortsatta arbetet med bl.a. Levande Stockholm, vilket beskrivs närmare under nämndmål 1.3, utvecklingen av City, vilket beskrivs närmare under nämndmål 1.3, och med att förbättra leveranstrafiken, vilket beskrivs närmare under nämndmål 2.2. I arbetet med att utveckla de offentliga rummen fortsätter kontoret att kontinuerligt undersöka möjligheterna till medfinansiering från fastighetsägare.

De verksamheter på kontoret som arbetar med myndighetsutövning, t.ex. tillståndsgivning för markupplåtelser och trafikordningsplaner, har daglig kontakt med stadens företag och dessa kontakter ska präglas av hög servicenivå samt korrekta och rättvisa bedömningar. Processen för handläggning av tillståndsärenden ska fortsätta utvecklas och effektiviseras för att klara den ökande mängd ärenden som den växande staden medför. En förstudie av tillståndsverksamheten har därför påbörjats och beskrivs närmare under nämndmål 3.5.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Delta i det av Stockholm Business Region AB ledda arbetet med att utveckla stadens näringslivsråd och företagareföreningar.	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

I syfte att underlätta för ungdomar och långtidsarbetslösa att komma in på arbetsmarknaden ska kontoret under året erbjuda sysselsättning för dessa grupper med uppgift att plockstäda, felanmäla och åtgärda brister i stadsmiljön. Detta innebär att fler personer ges anställning och möjlighet till utökad arbetslivserfarenhet samtidigt som kontakt med möjliga framtida arbetsgivare etableras.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
-----------	--------	-------------	--------------

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	100 st	1 000 st	Tertial
 Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar	100 st	500 st	Tertial
 Antal tillhandahållna platser för feriejobb	400 st	9 000 st	Tertial
 Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	100 st	1 000 st	Tertial
 Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	400 st	9 000 st	Tertial

Nämndmål:

Trafikkontoret underlättar för ungdomar och långtidsarbetslösa att komma in på arbetsmarknaden

Förväntat resultat

- 100 långtidsarbetslösa anställs som stockholmsvärdar
- 400 sommararbetande ungdomar anställs

Kommentar

Trafikkontorets målsättning är att under året sysselsätta 100 stockholmsvärdar och 400 sommararbetande ungdomar. I arbetsuppgifterna ingår att plockstäda runt om i staden, felanmäla och åtgärda brister i stadsmiljön. Ett antal studerande ungdomar kommer även att sysselsättas som timanställda operatörer på Trafik Stockholm under tider med hög belastning i syfte att öka tillgängligheten och kunna ta emot fler samtal. På så sätt kan kontoret även erbjuda sysselsättning för ungdomar utanför sommaren, vilket också ger bredare arbetslivserfarenhet.

Kontoret deltar även i arbetsmarknadsåtgärder i samarbete med andra förvaltningar. I Husby ska kontoret tillsammans med Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning även under 2018 genomföra en satsning som ger ungdomar sysselsättning och arbetslivserfarenhet samtidigt som en trygg och välskött stadsmiljö upprätthålls. Arbetsmarknadsförvaltningens Lundaverkstad, en cykelverkstad som trafikkontoret ska fortsätta att förse med flyttade cyklar, sysselsätter ett antal långtidsarbetslösa med att laga och sälja vidare cyklarna.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

Stockholm växer kraftigt och de investeringsavvägningar som kontoret behöver genomföra blir allt mer komplexa. Kontinuerliga omprövningar och prioriteringar av resursfördelningen görs för att kontoret ska nå målen och nyttja resurserna så effektivt som möjligt. Löpande förbättringar av arbetsprocesser ska genomföras i syfte att nå en ännu effektivare verksamhet. Kontorets ekonomi beskrivs närmare i ekonomiavsnittet och i flera bilagor till verksamhetsplanen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/- 1 %	År

Nämndmål:

Trafikkontorets ekonomi är långsiktigt hållbar och kontorets arbetssätt är effektiva

Förväntat resultat

- En prognossäkerhet på +/-1 % i tertialrapport 2 jämfört med bokslut.
- Arbetsprocesser har effektiviserats och digitaliserats

Kommentar

Ekonomisk förvaltning

Grundläggande principer för kontorets ekonomiska förvaltning är att nyttan av skattebetalarnas medel ska maximeras och att medlen ska värnas genom rättvisande redovisning och god internkontroll. Kontoret arbetar därför systematiskt med kontinuerliga uppföljningar av ekonomiskt utfall och prognos för årsutfall för både drift- och investeringsverksamheten lämnas fortlöpande till förvaltningsledning och nämnd. Större avvikelser mot budget kommenteras och analyseras per verksamhetsområde och per enskilt drift- och investeringsprojekt. Investeringar följs upp utifrån den investeringsplan som kommunfullmäktige fastställt och som specificeras i bilaga 3. Investeringarna prioriteras i kontorets investeringsråd för att ta hänsyn till förändrade förutsättningar som t.ex. reviderade tidplaner. Även inom driftverksamheten finns ett behov av att ha beredskap för förändrade omständigheter, t.ex. mild/snörik vinter och ökade/minskade intäkter.

Utvecklade arbetssätt

Kontorets processer ska löpande utvecklas och effektiviseras, bl.a. genom Lean eller andra beprövade metoder. Syftet är att arbeta mer kundfokuserat och finna ständiga förbättringar av arbetssätten. Kontorets olika verksamheter uppmanas att arbeta innovativt, pröva nya arbetssätt och öka digitaliseringsgraden. Just digitalisering är en viktig strategisk fråga för framtiden och ambitionen är att Stockholm ska vara världens smartaste stad år 2040. Kontorets teknikutveckling behöver vara verksamhetsdriven och omsättas i konkreta planer och åtgärder och kontoret kommer att fortsätta arbetet med att öka medvetenheten om digitaliseringens möjligheter, bl.a. genom att ta tillvara initiativ från verksamheten och sprida goda exempel. Som exempel på nya lösningar för en smart stad kan nämnas det arbete med utveckling av närvarostyrd belysning som kontoret bedriver inom ramen för EU-projektet GrowSmarter. I bilaga 14 redovisas pågående och planerade digitaliseringsprojekt.

Kontoret står inför en särskild utmaning i att hantera digital arkivering av teknisk dokumentation, då det i vissa bygg- och anläggningsprojekt upprättas omfattande dokumentation med hjälp av IT-system och format som kontoret för närvarande inte kan ta emot eller arkivera digitalt. Detta gäller bl.a. CAD-filer, BIM/3D-modeller och geotekniska format där ett omfattande utvecklingsarbete kommer att krävas i enlighet med branschutvecklingen. En förstudie avseende dokumenthantering genomfördes under 2017 och

i anslutning till denna gjordes även en översyn av hur teknisk dokumentation ska hanteras. Under 2018 kommer kontoret att genomföra ett pilotprojekt avseende mottagning av objektmodellerna som upprättas i Slussenprojektet.

Ombyggnaden av Tekniska nämndhuset innebär ett begränsat utrymme för arkivlokaler. Trafikkontoret och exploateringskontoret kommer därför att flytta ritningar och annan teknisk dokumentation till stadsarkivets nya lokaler i Liljeholmen. Inflyttningen i Liljeholmen beräknas kunna påbörjas tidigast hösten 2018. Sammanlagt ska ca 350 000 ritningar och 3 200 hyllmeter handlingar överföras till Liljeholmen. Ca 1 000 hyllmeter av trafikkontorets och exploateringskontorets handlingar kommer även fortsättningsvis att förvaras i en arkivlokal i Tekniska nämndhuset efter ombyggnaden.

Processen för handläggning av tillståndsärenden ska fortsätta utvecklas och effektiviseras för att klara den ökande mängd ärenden som den växande staden medför. En förstudie av tillståndsverksamheten har därför påbörjats utifrån bl.a. struktur och IT-system, med tanken att utveckla förmågan att möta de behov och förväntningar som finns hos stockholmare, näringsliv och besökare. Förstudien ska slutföras under februari 2018 och därefter beslutas om eventuella förändringar av metoder, processer och system. En angränsande fråga är att vidhålla en hög informationssäkerhet.

I arbetet med projekt finns idag stor förbättringspotential i bygg- och anläggningsbranschen och som en stor beställare kan Stockholms stad påverka marknaden genom att agera professionellt och ställa tydliga krav på utredare, projektörer, entreprenörer samt inte minst på den egna organisationen. En projekthanteringsstrategi har därför tagits fram för kontoret med syftet att visa den långsiktiga målbilden för kontorets projektarbete. En handlingsplan med aktiviteter har tagits fram för åren 2017-2022 som syftar till att göra kontoret till en än mer professionell beställare och effektivisera projektverksamheten för att ge mer samhällsnytta för investerade medel. Bland 2018 års aktiviteter märks uppdatering av och utbildning i kontorets projektstyrningsmetodik Projekthandboken, utveckling av kontorets upphandlingsstrategier, samt workshops och utbildningar i frågor såsom tidsplanering, riskhantering och systematiskt miljöarbete.

Ett växande Stockholm

En växande stad innebär att trafikkontoret får ansvar för fler gator, anläggningar och nya områden. De tekniska lösningar och materialval som görs när dessa byggs får konsekvenser för kostnaderna för drift och underhåll. Detta kan också påverka den effektiva livslängden eftersom dyrt underhåll behöver ställas i relation till annan verksamhet och till det stora behov av underhåll som befintlig infrastruktur är i behov av. Under 2018 fortsätter kontoret arbetet med att ta fram analyser av hur exempelvis materialval påverkar framtida kostnadsutveckling, samt med att utveckla en modell för bedömning av kommande drifts- och underhållskostnader med anledning av nya gator och områden som kontoret tar över ansvaret för. Detta arbete behöver ske i samverkan med exploateringskontoret och beskrivs även under nämndmål 1.4.

EU-policy

Det pågår en ständig utveckling inom EU i frågor som rör kontorets verksamhet och det är därför viktigt att kontoret bedriver ett aktivt påverkansarbete gentemot unionen. Med ledning av stadens övergripande EU-policy, samt trafiknämndens riktlinjer för nämndens EU-policyarbete som presenteras i bilaga 16, kommer kontoret under året att fortsätta bevaka och bedriva ett aktivt påverkansarbete.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Bevaka och aktivt försöka påverka EU-policy inom nämndens verksamhetsområde med stöd av stadens övergripande EU-policy och nämndens riktlinjer för EU-policyarbete.	2018-01-01	2018-12-31
Genomföra en förstudie av hur processen för handläggning av tillståndsärenden kan utvecklas för att klara den ökade mängden ärenden som den växande staden medför.	2018-01-01	2018-12-31
Genomföra ett pilotprojekt avseende Slussen om hur trafikkontoret ska ta emot teknisk dokumentation, bl.a. CAD-filer, BIM/3D-modeller och geotekniska format, till respektive förvaltningsfunktion samt arkivet.	2018-01-01	2018-12-31
Genomföra nödvändiga anpassningar för att möta kraven i den nya dataskyddsförordningen.	2018-01-01	2018-12-31
I samarbete med exploateringskontoret ta fram driftsnyckeltal att tillämpa i planeringsprocessen för att möjliggöra långsiktigt hållbara driftsekonomiska bedömningar samt öka förutsägbarheten i kostnaderna för framtida drift av nya områden.	2018-01-01	2018-12-31
Inom ramen för kontorets projekthanteringsstrategi genomföra utbildningar och workshops för att öka chefers och medarbetares beställarkompetens, t.ex. inom ämnen som tidsplanering, riskhantering och systematiskt miljöarbete.	2018-01-01	2018-12-31
Utveckla arbetet med kontorets projektstyrningsmetodik i Projekthandboken, dels genom att uppdatera handboken, dels genom att genomföra utbildningar.	2018-01-01	2018-12-31

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Demokratisk hållbarhet handlar om inflytande, delaktighet, jämställdhet och allas möjligheter att påverka förandet av samhället. Att involvera stockholmarna och skapa former för att göra sin röst hörd är särskilt angeläget mot bakgrund av att staden växer så snabbt. En sådan utveckling riskerar annars att leda till att människor känner sig utanför och utan möjlighet att påverka. Att trafikkontoret involverar invånarna är viktigt, både för att få underlag till allsidigt avvägda beslut och för att förankra besluten.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

Det finns många kopplingar mellan trafikkontorets verksamhet och de jämställdhetspolitiska målen. Hur verksamheten bedrivs och vilka beslut som fattas påverkar förutsättningarna för hur män och kvinnor lever sina liv. Statistik visar att det finns skillnader mellan könen, exempelvis vad gäller vanor och värderingar. Det är därför viktigt att kontoret arbetar med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i verksamheten för att säkerställa att inte något av könen systematiskt missgynnas av verksamheten.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	100 %	100 %	Tertial

Nämndmål:

Jämställdhetsperspektivet genomsyrar kontorets verksamhet

Förväntat resultat

- Samtliga relevanta tjänsteutlåtanden innehåller en jämställdhetsanalys

Kommentar

Jämställdhetsintegrering

Arbetet med jämställdhet ska vara integrerat som en naturlig del av kontorets verksamhet och bedrivs systematiskt och planmässigt. Under 2017 har ett arbete bedrivits för att dels höja kompetensen ytterligare hos kontorets medarbetare, dels etablera rutiner för jämställdhetsanalyser i tjänsteutlåtanden. Samtliga relevanta tjänsteutlåtanden ska innehålla en jämställdhetsanalys, bl.a. för att synliggöra effekten av nämndens resursfördelning utifrån kön. För att genomföra dessa analyser behöver kunskap inhämtas, strukturer granskas och diskussioner föras nära verksamheten och inför 2018 ser kontoret dessa analyser som motorn i det fortsatta arbetet med jämställdhetsintegrering.

Utöver att alltid ha med jämställdhetsperspektivet i kontorets arbete, genomförs även konkreta insatser, t.ex. fortsätter arbetet med att förbättra vinterväghållningen för stadens gångtrafikanter och få en mer jämställd snöröjning och detta beskrivs närmare under nämndmål 1.3. De lokala utvecklingsprojekt som beskrivs närmare under nämndmål 4.7 beaktar genus- och barnperspektiven med syftet att skapa miljöer som är välkomnande för människor av alla kön och åldrar. Arbetet med att göra stadens offentliga toaletter tillgängliga för alla oavsett kön ska fortsätta.

Trafikkontoret mäter och analyserar kontinuerligt statistik som relaterar till individer uppdelad efter kön och ett textavsnitt om jämställdhet i transportsystemet återfinns under nämndmål 2.2. Vidare arbetar kontoret med att säkerställa att ingen diskriminering förekommer i arbetet med myndighetsutövning, t.ex. vid utfärdande av parkeringstillstånd för rörelsehindrade. För att jämställdhetsperspektivet ska få ytterligare genomslag kan kompletterande utbildningsinsatser komma att genomföras under 2018. Under 2017 genomfördes bemötandeundersökningar, bl.a. för att säkerställa att tid och utrymme fördelas proportionerligt mellan kvinnor och män på kontorets interna möten. Utifrån resultaten av dessa undersökningar kommer arbetet med att säkerställa ett jämställt bemötande att fortsätta.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Trafikkontoret ska vara en attraktiv, jämställd och intressant arbetsgivare med goda villkor, systematiskt lärande och bra utvecklingsmöjligheter. För att säkerställa detta, och att kontoret attraherar, utvecklar och behåller medarbetare, bedrivs ett aktivt och strategiskt HR-arbete. Detta arbete syftar även till att säkra kompetensförsörjning och kunskapsöverföring för att kontorets uppdrag ska kunna fullgöras, både nu och i framtiden. Arbetet baseras på stadens personalpolicy och är en naturlig fortsättning på kontorets tidigare insatser för att skapa gemensam förståelse kring begreppen bemötande, avvägning och leverans (BAL).

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
-----------	--------	-------------	--------------

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	81	81	År
 Index Bra arbetsgivare	84	84	År
 Sjukfrånvaro	4 %	tas fram av nämnden	Tertial
 Sjukfrånvaro dag 1-14	1,2 %	tas fram av nämnden	Tertial

Nämndmål:

Trafikkontoret är en attraktiv arbetsgivare

Förväntat resultat

- Kontorets sjukfrånvaro minskar
- Kontorets Aktivt Medskapandeindex (AMI) ökar
- Kontorets handlingsplan för det strategiska HR-arbetet implementeras enligt plan.

Kommentar

Trafikkontoret som arbetsgivare

Med en tydlig koppling till stadens personalpolicy har trafikkontorets strategiska HR-arbete konkretiserats i en strategi som tar sikte på år 2022. För att implementera denna strategi har en handlingsplan tagits fram som består av tre huvudsakliga etapper: ”Samarbetsförmåga” (2017-2018), ”Professionell kompetens, erfarenhetsåterföring och lärande” (2019-2020) och ”En av regionens mest attraktiva arbetsgivare och samarbetspartners” (2020-2022). Under 2018 ska det påbörjade arbetet med att utveckla samarbetsförmågan drivas vidare och detta arbete syftar även till att skapa en tydlig gemensam plattform för grupputveckling samt chefskap, ledarskap och medarbetarskap konkretiserat i träning, verktyg och modeller.

Trafikkontoret ska vara en arbetsplats som speglar samhällets sammansättning av individer och där alla medarbetare trivs och bidrar. Kontoret strävar efter att öka mångfalden och arbetsannonser ska utformas på så sätt att ingen grupp känner sig exkluderad. Frihet från diskriminering är centralt för kontorets personalpolitik och nolltolerans råder mot kränkande särbehandling och trakasserier. Jämställdhetsprincipen är central och kvinnor och män ska ha samma möjligheter och förutsättningar på arbetsplatsen. Kontoret bedriver ett aktivt arbete med att fördjupa kunskaperna om jämställdhet hos medarbetare och chefer, både vad gäller det interna och externa perspektivet och det sistnämnda beskrivs både löpande i verksamhetsplanen och särskilt under nämndmål 4.1. Det interna perspektivet är nära kopplat till det strategiska HR-arbete som beskrivs ovan, men riktade insatser inom jämställdhet och bemötande genomförs också, t.ex. utbildningsinsatser för att väcka medvetande, samt bemötandeundersökningar för att säkerställa att tid och utrymme fördelas lika mellan kvinnor och män på kontorets interna möten. 2017 gjordes sådana undersökningar och utifrån resultaten kommer arbetet med att säkerställa ett jämställt bemötande att fortsätta.

En god arbetsmiljö

Ett bra systematiskt arbetsmiljöarbete, tillsammans med ett tydligt ledarskap och aktivt

medarbetarskap, är framgångsfaktorer för en arbetsplats att utvecklas och trivas på. Kontorets arbetsmiljö följs kontinuerligt upp och utvecklas i samverkan med fackliga organisationer och både chefer och skyddsombud utbildas löpande i arbetsmiljöfrågor. Ett kontinuerligt arbete äger rum för att sänka både kort- och långtidssjukfrånvaron, bl.a. genom att tillsammans med försäkringskassa och stadsledningskontoret utbilda och informera kontorets chefer om stadens rehabiliteringsprocess och vikten av tidiga insatser. Vid arbetsrelaterade orsaker och sjukdomar anlitas alltid företagshälsovården. Kontoret erbjuder samtliga medarbetare ett omfattande friskvårdsprogram med subventionerad massage, friskvårdstimme, friskvårdsbidrag, seminarier och aktiviteter i Tekniska nämndhusets motionshall.

Kompetensförsörjning

En fördjupad kompetensanalys för kontoret redovisas i bilaga 17. Utifrån den, och utifrån strategin för trafikkontorets långsiktiga HR-arbete, fortsätter arbetet med att säkra kontorets kompetensförsörjning och kunskapsöverföring. Rekryteringsbehovet för 2018 bedöms inte avvika från senare års mönster med vissa planerade pensionsavgångar där nya rekryteringar kommer att göras. Samtliga medarbetare ska kunna utvecklas och ges möjlighet att höja sin kompetens för att ytterligare stärka kvaliteten i verksamheten. Behov av utbildning och utveckling ska diskuteras i varje medarbetares årliga medarbetarsamtal och alla medarbetare ska ha en individuell kompetensutvecklingsplan. Kontorets inriktning är att gå från hög men snäv specialistkompetens mot ökad generalist- och projektledarkompetens. Utbildningar för att öka kompetensen inom projektrelaterat arbete bedrivs inom ramen för kontorets projekthanteringsstrategi och beskrivs närmare under nämndmål 3.5.

För att marknadsföra trafikkontoret som arbetsgivare deltar kontoret på arbetsmarknadsmässor, tar emot praktikanter och exjobbsarbeten från universitet, deltar i stadens traineeprogram och driver tillsammans med övriga tekniska förvaltningar en LinkedIn-sida med över 5 300 följare. Tillsammans med andra tekniska förvaltningar drivs också TN Akademin, ett program som riktar sig till specialister, projektledare och nyckelpersoner på kontoret, och fokuserar på personlig utveckling och att skapa goda ambassadörer för verksamheten.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Slutföra den första etappen i handlingsplanen kopplad till kontorets strategiska HR-arbete: "Samarbetsförmåga".	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Principen om alla människors lika värde och rätt är en grundpelare i trafikkontorets arbete. Stadens trafik- och utemiljö ska inte vara diskriminerande, oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. För att säkerställa en hög medvetenhet om dessa frågor är en löpande diskussion om mänskliga rättigheter och vad dessa innebär för kontorets verksamhet en nödvändighet.

Nämndmål:

Alla människors lika rätt är en självklar del av kontorets verksamhet

Förväntat resultat

- En plan tas fram för hur regelmässiga granskningar av kontorets myndighetsutövning ska utformas, för att säkerställa likabehandling

Kommentar

Stadens trafik- och utemiljö ska vara fri från diskriminering och värnandet om de mänskliga rättigheterna är en grundpelare för trafikkontorets arbete. Det är viktigt att arbetet med att säkerställa alla människors lika rätt hanteras som en integrerad del av verksamheten. Som exempel på områden där arbete bedrivs kan nämnas säkerställandet av en rättvis resursfördelning mellan kvinnor och män, vilket beskrivs närmare under nämndmål 4.1, och arbetet med att säkerställa att stadens utemiljö är tillgänglig för alla, inklusive personer med funktionsnedsättning, vilket beskrivs närmare under nämndmål 4.6. En intern informationsinsats ska under 2018 genomföras kring myndighetsutövning med fokus på demokrati och likabehandling. Dessutom ska en plan tas fram för hur regelmässiga granskningar kan utformas för att säkerställa att diskriminering inte förekommer inom kontorets myndighetsutövning.

När kontoret kommunicerar med stockholmarna används inkluderande bilder som speglar samhällets sammansättning av individer. Kontoret fortsätter att lägga sig vinn om att det offentliga rummet upplevs som inkluderande för alla, något som är en vägledande princip för kontoret vid planering och utförande av såväl drift och underhåll som vid investeringsprojekt. En viktig aspekt i detta är att motverka otrygghet. Studier visar att kvinnor i högre utsträckning än män anpassar sitt beteende utifrån upplevelser av otrygghet, varför motverkandet av otrygghet i stadens offentliga miljöer är en förutsättning för att kvinnor och män ska ha samma möjligheter att röra sig fritt i staden. Detta kan t.ex. ske genom fortsatt utveckling av stadens belysning, god planering av gång- och cykelvägar och utformning av grönområden på så vis att alla grupper i samhället kan känna sig trygga att nyttja dem.

Under 2018 kommer kontoret att utveckla arbetet med trygghetsvandringar genom att verka för att ett hbtq-perspektiv används för att säkerställa att de offentliga rummen är trygga för alla och inte uppfattas som diskriminerande. Kontorets främjande och förebyggande arbete beskrivs även under nämndmål 4.1.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Ta fram en plan för hur regelmässiga granskningar av kontorets myndighetsutövning ska utformas, för att säkerställa likabehandling.	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

Flickors och pojkars rättigheter ska värnas och barnperspektivet genomsyra kontorets verksamhet. Barn och unga har rätt att vistas i trygga och kreativa miljöer som är utformade utifrån deras behov och kontoret har tagit fram rutiner för barns delaktighet och inflytande.

Det innebär att barns och ungdomars behov kartläggs och prioriteras, t.ex. vid investeringar och ombyggnationer. I arbetet med trafikmiljön runt skolor läggs särskilt stor vikt vid barns och ungdomars delaktighet och perspektiv, både vad gäller skolvägar och fria ytor i närheten av skolorna.

Nämndmål:

Barnens perspektiv genomsyrar kontorets verksamhet

Förväntat resultat

- Rutiner för barnkonsekvensanalyser, barnchecklistor och arbetet med barns delaktighet och inflytande har implementerats och är kända i organisationen

Kommentar

Trafikkontoret arbetar för att inhämta synpunkter från alla grupper i samhället, vilket innebär att barns och ungas behov uppmärksammas vad gäller de miljöer där flickor och pojkar vistas, t.ex. vid skolor, bostäder och parker. Genom kontakter med skolor uppmanas barn att lämna synpunkter på sin närmiljö via ”Tyck till” och i enlighet med stadens kommande strategi för barnets rättigheter och inflytande har kontoret tagit fram rutiner för barns delaktighet och inflytande. I dessa framgår att kontoret ska fortsätta ha ett dialogbaserat arbetssätt och involvera barn och unga i arbetet för att säkerställa att deras perspektiv beaktas vid analyser av platser och föreslagna åtgärder, t.ex. genom gåturer och workshops. Rutiner för barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor har också tagits fram och det fortsatta arbetet med dessa frågor sker delvis inom ramen för den förvaltningsövergripande gruppen ”Staden i ögonhöjd”.

Utöver att alltid ha med barnperspektivet i kontorets arbete, genomförs även konkreta projekt som riktar sig mot barn, t.ex. fortsätter arbetet med att genom fysiska åtgärder minska bullernivåerna vid förskolor. Arbetet med ”Plan för säkra och trygga skolvägar” beskrivs närmare under nämndmål 2.2 och parkeringsövervakning utanför skolor prioriteras, för att trafikfarliga placeringar ska undvikas. Kontoret gör besök på mellanstadieskolor för att informera eleverna om elsäkerhet, samt arrangerar tillsammans med idrottsförvaltningen och Sthlm Bike cykelskolor där barnen i förskoleklasser får lära sig hur de cyklar trafiksäkert. Vidare deltar kontoret även i en hållbarhetsstrategi för unga i Stockholm där workshops om hållbara transporter anordnas där unga får möjlighet att påverka och bidra till ett hållbart Stockholm. De lokala utvecklingsprojekt som beskrivs närmare under nämndmål 4.7 beaktar både genus- och barnperspektiven med syftet att skapa miljöer som är välkomnande för såväl kvinnor som män, flickor som pojkar. Barnperspektivet är också viktigt i samband med de trygghetsvandringar som kontoret deltar i tillsammans med stadsdelsförvaltningarna, samt i arbetet med att säkra framkomligheten och trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter i samband med t.ex. vägarbeten.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

Trafikkontoret spelar en viktig roll i att säkerställa att stadens offentliga rum är tillgängliga för alla. Det faller t.ex. på kontoret att arbeta förebyggande, följa upp att villkor för upplåtelse följs, bevaka att platser är tillgängliga under gatuarbeten samt att på ett

systematiskt sätt ta bort enkelt avhjälpna hinder. Målet är att alla invånare ska kunna delta på lika villkor.

Nämndmål:

Stockholms utemiljö är tillgänglig för alla

Förväntat resultat

- Stockholms utemiljö tillgänglighetsanpassas
- Insiktsutbildningar genomförs

Kommentar

I stadens program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning anges som mål att alla ska kunna förflytta sig, vistas i och använda Stockholms stads inne- och utemiljö. Programmet är under revidering och förslag till nytt program togs fram under 2017. För trafikkontorets del ligger fokus på att åtgärda brister inom nämndens ansvarsområde som omfattas av plan- och bygglagen samt Boverkets föreskrifter om enkelt avhjälpna hinder. Kontoret fortsätter det systematiska arbetet med att åtgärda befintliga brister i utemiljön och att förebygga nya tillgänglighetsbrister. Arbetet med att åtgärda enkelt avhjälpna hinder beskrivs i kontorets årliga program för tillgänglighetsarbeten och innebär t.ex. nya sittplatser, tillgänglighetsanpassning av övergångsställen och kantstenshöjningar vid busshållplatser. Tillgänglighetsperspektivet är integrerat som en naturlig del av kontorets löpande verksamhet, vilket innebär att utöver rena tillgänglighetsåtgärder, passar kontoret regelmässigt på att tillgänglighetsanpassa stadsmiljön i samband med att andra åtgärder utförs i gaturummet.

Stadens snöröjning utvecklas kontinuerligt, något som beskrivs närmare under nämndmål 1.3. Framkomligheten på stadens gångbanor prioriteras och tillsammans med kontorets vinterväghållningsentreprenörer förs kontinuerliga diskussioner om hur stadsmiljön bör utformas för att säkerställa en effektiv drift med god framkomlighet och hög tillgänglighet.

Kontoret följer upp att villkoren för givna upplåtelser, t.ex. för uteserveringar, följs och att upplåtna ytor inte begränsar tillgängligheten utomhus. Staden och polisen har ett delat ansvar för att ge tillstånd för markupplåtelser, genom att staden remitteras och har vetorätt, men bara polisen har verktyg för att följa upp och säkra att givna tillstånd och villkor följs. Kontoret kommer utreda stadens behov samt möjliga effekter av ändringar i ordningslagen kopplat till markupplåtelser, som skulle ge staden bättre verktyg för att öka regelefterlevnaden. Detta arbete beskrivs även under nämndmål 1.3. Kontoret verkar även för att de entreprenörer som utför arbeten i gaturummet systematiskt ska arbeta med egenkontroll för att säkerställa efterlevnaden av givna tillstånd för att bibehålla god framkomlighet och tillgänglighet. Rutinerna för att övervaka och ta bort övergivna cyklar gjordes permanenta 2017 och är nu en del av kontorets löpande verksamhet.

Ett sätt att förebygga tillgänglighetsbrister är att höja kunskapsnivån hos medarbetare, konsulter och entreprenörer. För att öka förståelsen för situationen i stadens utemiljö för personer med funktionsnedsättning genomför kontoret sedan mer än tio år tillbaka insiktsutbildningar dit även kontorets entreprenörer bjuds in. Som en del av konceptet Levande Stockholm, som beskrivs närmare under nämndmål 1.3, finns möjlighet att tillfälligt upplåta parkeringsplatser för uteserveringar, något som även är positivt för tillgängligheten då trottoarerna blir friare.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Bevaka att platser är tillgängliga och framkomliga under och efter gatuarbeten.	2018-01-01	2018-12-31
Fortsätta förebygga att nya tillgänglighetsbrister uppkommer och arbeta vidare med att åtgärda redan befintliga tillgänglighetsbrister enligt kontorets åtgärdsstrategi för enkelt avhjälpna hinder.	2018-01-01	2018-12-31
Genomföra insiktsutbildningar för medarbetare och entreprenörer.	2018-01-01	2018-12-31
Övervaka och ta bort övergivna och felparkerade cyklar.	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

Trafikkontorets verksamhet har en direkt inverkan på stockholmarnas vardag och väcker stort engagemang. Det är därför viktigt att fortsätta utveckla formerna för att säkerställa invånarnas inflytande över sin trafik- och utemiljö, bl.a. inom ramen för arbetet med lokala utvecklingsprogram. Staden har prioriterat sju stadsdelar med störst behov: Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta, Hässelby-Vällingby, Skärholmen, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skarpnäck och denna prioritering är vägledande för kontorets lokala utvecklingsarbete.

Alla medarbetare är viktiga ambassadörer för trafikkontoret och för Stockholms stad. Arbetet med att göra kontoret mer tillgängligt och att i större utsträckning ta tillvara på inkomna synpunkter och idéer drivs vidare. Tyck till är det huvudsakliga verktyget och ska vara den naturliga vägen in till kontoret. Servicenivån ska vara hög, oavsett om kontakten med invånare och företag sker via personliga möten, telefon, mobilapp eller på något annat sätt.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel stockholmare som vet hur de kan påverka beslut som rör deras närmiljö		Fastställs 2018	År

Kontoret avser att återkomma med årsmål för indikatorn under 2018.

Nämndmål:

Stockholmarna har inflytande över trafik- och utemiljön

Förväntat resultat

- Andelen inkomna synpunkter via appen ”Tyck till” ökar
- Svarstiden för inkomna synpunkter minskar.
- Åtgärder i enlighet med de lokala utvecklingsprogrammen genomförs med tydligt fokus på de sju prioriterade stadsdelarna.

Kommentar

Kommunfullmäktige har antagit riktlinjer för att stärka det lokalt baserade utvecklingsarbetet i staden och stadsdelsförvaltningarna har tagit fram lokala utvecklingsprogram (LUP). LUP utgör en viktig utgångspunkt för trafikkontorets insatser under kommande år och för kontorets del innebär det främst trygghets- och attraktivitetsskapande projekt i de sju prioriterade stadsdelarna. Studier visar att kvinnor i högre grad än män anpassar sitt beteende utifrån upplevelser av otrygghet. Ur ett jämställdhetsperspektiv är därför trygghetsskapande åtgärder positiva, då de ger kvinnor samma förutsättningar att röra sig i stadens offentliga rum som

män, men utgör även exempel på god planering som gynnar alla grupper i samhället.

Att arbetet bedrivs i nära samverkan med stadsdelsförvaltningar, fastighetsägare och andra berörda organisationer är en förutsättning för att lyckas. Det är därför viktigt att inom ramen för LUP kontinuerligt utveckla samarbetet med stadsdelsförvaltningarna genom lyhördhet och tydlighet. Även samarbetet med ytterstadscentrumens företags- och föreningsliv ska fortsätta att utvecklas genom medverkan i en rad samarbetsforum. En viktig angränsande fråga är att fortsätta stärka lokala centra runt om i staden och LUP är den viktigaste motorn i det arbetet. Även arbetet med att koppla samman ytterstadens stadsdelar med varandra och med omgivande kommuner är en viktig pusselbit i arbetet och de strategiska samband som pekas ut i förslaget till ny översiktsplan ska ges särskild vikt.

Utvecklingen av stadens offentliga platser väcker stort engagemang hos stockholmarna. Det är viktigt att kontoret är tillgängligt och lyssnar till invånarnas åsikter och upplevelser för att nå allsidigt avvägda beslut om hur staden ska utvecklas. Kontoret arbetar därför med medborgardialog, vilket kan ske i samverkan med andra förvaltningar, men även på egen hand, t.ex. i arbetet med säkra skolvägar där barns och ungdomars behov och upplevelser är utgångspunkten för arbetet. Under året kommer kontoret också att fortsätta delta i stadsdelsförvaltningarnas arbete med att genomföra projekt med medborgarbudget. Vidare är t.ex. arbetet med LUP och åtgärder som utförs efter inkomna synpunkter genom Tyck till exempel på hur stockholmarna har inflytande över kontorets verksamhet och prioriteringar.

Utvecklingen av Tyck till via mobilapp och webb ska fortsätta och rutinerna för hanteringen av felanmälningar och synpunkter ska löpande förbättras. Tyck till ska vara den naturliga vägen in till kontoret och det ska vara lätt att komma i kontakt med kontoret. En funktion för återkoppling på felanmälningar har utvecklats och introduceras från årsskiftet 2017/2018 för att öka servicenivån och förbättra dialogen med invånarna. Fortsatt marknadsföring av Tyck till, särskilt i stadens ytterstadsområden och med fokus på trygghet, är viktigt för att utöka kontakterna med invånarna och säkerställa att alla stockholmare kommer till tals.

Trafikkontoret mottar årligen över 100 000 synpunkter och dessa utgör ett värdefullt kunskapsunderlag att nyttja i planeringen av stadens offentliga rum. Det kan både handla om enskilda förbättringsförslag för specifika platser runt om i staden, och om att analysera synpunkterna i aggregerad form för att kartlägga vilka frågor som engagerar stockholmarna och hitta trender. För att realisera den fulla potentialen i detta kunskapsunderlag ska kontoret utveckla och systematisera rutinerna för hur synpunkterna kan tillvaratas i kommande projekt. Kontoret undersöker också möjligheten att ta fram konsuppdelad statistik för inkomna synpunkter för att kunna analysera huruvida synpunkterna skiljer sig åt mellan könen. Denna fråga är dock komplex och arbetet behöver ske i enlighet med den kommande dataskyddsförordningen.

Det proaktiva kommunikationsarbetet utvecklas vidare för att säkerställa att bra information ges om kontorets satsningar inför, under och efter att de genomförs, samt vilka avvägningar som görs mellan olika intressen i staden. Det senare är viktigt för att sätta förväntningarna på rätt nivå. Sociala medier är ett viktigt verktyg i detta arbete, då det möjliggör för kontoret att möta stockholmarna där de befinner sig och, genom dialog och erfarenhetsutbyte, skapa relationer med stockholmarna utifrån deras specifika intressen och behov. En strategi för det fortsatta arbetet med sociala medier har tagits fram och ett första steg är att, via en Facebooksida, kommunicera med stockholmarna i frågor som rör gång och cykel.

För att säkerställa att alla invånare och besökare kan tillgodogöra sig information, både om kontorets verksamhet och i det offentliga rummet, kommer kontoret tillsammans med övriga förvaltningar, i synnerhet med stadsledningskontoret, arbeta med att hitta former för hur information kan tillgängliggöras på relevanta språk. Enligt stadens program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning ska alla kunna få information och kommunicera utifrån sina förutsättningar. Rutiner för hur personer med funktionsnedsättning ska kunna ta del av och förstå kontorets information ska fortlöpande göras kända för kontorets medarbetare.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Delta i stadsdelsnämndernas arbete med att genomföra projekt med medborgarbudget.	2018-01-01	2018-12-31
Tydligt prioritera och genomföra åtgärder i enlighet med stadsdelsförvaltningarnas lokala utvecklingsprogram, med prioritet för de sju prioriterade stadsdelarna.	2018-01-01	2018-12-31
Utveckla arbetet med att handlägga synpunkter som inkommer via "Tyck till", samt hitta former för att i ännu högre utsträckning ta tillvara på inkomna synpunkter i kontorets fortsatta verksamhet.	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

Trafikkontoret upphandlar årligen för ca 1,5-2,0 miljarder kronor. Upphandlingsverksamheten ska utvecklas och bedrivas så att upphandlingarna optimeras, formerna för upphandlingarna utvecklas och erfarenhetsutbytet med marknadens aktörer stärks. Genom att ställa miljömässiga krav vid upphandlingar kan kontoret minska stadens egen miljöpåverkan och ge signaler till marknaden om att styra mot mer hållbar produktion och handel.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel elektroniska inköp	50 %	Tas fram av nämnden	Tertial
 Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	85 %	85%	År

Nämndmål:

Upphandlingar genomförs innovativt, hållbart och kvalitetssäkrat

Förväntat resultat

- Upphandlingsarbetet utvecklas
- Riktlinjer har tagits fram för systematisk uppföljning av avtal
- Kontrollplan för uppföljning av entreprenörers arbete har implementerats.

Kommentar

Kontoret arbetar löpande med att förbättra upphandlingsverksamheten och under 2018 ska verksamheten förstärkas med ytterligare personal och få en tydligare organisatorisk struktur. Formerna för upphandlingarna ska utvecklas och flera projekt kommer att genomföras som totalentreprenader, där entreprenörer både projekterar och bygger själva, vilket skapar förutsättningar för snabbare projektgenomförande. Vid upphandlingar är framkomligheten prioriterad, samtidigt som en minskad framkomlighet ibland behöver accepteras under en

begränsad period för att kunna genomföra en åtgärd i gaturummet på kortast möjliga tid. Kontoret avser att fortsätta utveckla arbetet med dessa avvägningar. Vidare ska kontoret, inom ramen för arbetet med projekthanteringsstrategin, under 2018 arbeta med att utveckla upphandlingsstrategierna. Det innefattar åtgärder för att åstadkomma en strukturerad samverkan med leverantörer och entreprenörer, t.ex. genom gemensamma mål. En bra dialog med marknaden är viktigt, då det förbättrar samarbetsformerna och genererar erfarenhetsåterföring. Ett exempel på detta är den gemensamma utveckling av metoder och maskiner för snöröjning, som beskrivs under nämndmål 1.3.

I egenskap av beställare kan kontoret ställa miljökrav vid upphandlingar och därigenom ge signaler till marknaden. Kontoret samarbetar med Trafikverket, Göteborgs stad och Malmö stad för att utveckla de gemensamma kraven vid upphandling till att även inkludera miljöaspekter och i december 2017 kommer kontoret att för trafiknämnden presentera förslag till reviderade miljökrav, som innehåller krav på inblandning av fossilfria bränslen. På sikt är ambitionen att fasa ut fossila bränslen i upphandlingar av transporter, entreprenader och arbetsmaskiner. Det är viktigt att löpande kontrollera att upphandlade avtal följs och att dessa kontroller sker systematiskt. Därför ska kontoret under året implementera riktlinjer för systematisk uppföljning av avtal och en kontrollplan för uppföljning av entreprenörers arbete. Vidare bevakas stadsledningskontorets arbete med vita-jobbmodellen.

Stadens program för upphandling och inköp samt tillhörande tillämpningsanvisningar utgör bas för arbetet och kontorets rutiner ses kontinuerligt över för att stämma överens med stadens policy. Kontorets långsiktiga målsättning är att en hållbar affärsstrategi med mål, råd och anvisningar ska tas fram och arbetar kontinuerligt med frågan. En plan för kontorets upphandling redovisas i bilaga 13.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Implementera en väl fungerande gatudatabas som ger underlag för bättre planering och upphandling av drift och underhåll av stadens anläggningar genom att genomföra projektet Gatudata.	2018-01-01	2018-12-31
Implementera kontrollplan för uppföljning av entreprenörers driftsinsatser.	2018-01-01	2018-12-31
Implementera riktlinjer för systematisk uppföljning av avtal.	2018-01-01	2018-12-31
Inom ramen för projekthanteringsstrategin utveckla kontorets upphandlingsstrategier, bl.a. för att uppnå strukturerad samverkan med leverantörer och entreprenörer.	2018-01-01	2018-12-31
Se över kontorets rutiner utifrån stadens nya program för upphandling och inköp i enlighet med stadens tillämpningsanvisning.	2018-01-01	2018-12-31

Uppföljning av ekonomi

Nämndens ekonomiska förutsättningar

Driftbudget

Nämndens driftbudget uppgår enligt kommunfullmäktiges budget för 2018 till 617,4 mnkr netto, med kostnader om 2 066,1 mnkr och intäkter om 1 448,7 mnkr. Tabellen nedan visar förslag till fördelning av driftmedel för 2018 per verksamhetsområde uppdelat på kostnader och intäkter efter begärda omslutningsförändringar och budgetjusteringar.

Verksamhetsområde <i>Minskade kostnader/ökade intäkter (-)</i>	Justerad budget 2017	Budget 2018	Omsl. förändr	Förslag VP 2018	Justerad budget 2017	Budget 2018	Omsl. förändr	Förslag VP 2018	Förslag VP 2018
Kostnader					Intäkter				Netto
Fysisk och teknisk planering	65,3	68,5		68,5	-1,0	-1,0		-1,0	67,5
Gator och vägar	628,1	655,9	17,7	673,6	-111,8	-103,3	-17,7	-121,0	552,6
Varav:									
Gator och trafikplaneringar	156,7	158,4	12,5	170,9	-60,1	-57,7	-12,5	-70,2	100,7
Gång- och cykelbanor	37,0	42,0		42,0	0,0			0,0	42,0
Broar och viadukter	58,7	61,9		61,9	0,0			0,0	61,9
Trafiksignaler	30,9	31,6		31,6	-2,5	-2,5		-2,5	29,1
Belysning	141,0	138,8		138,8	-10,1	-5,3		-5,3	133,5
Tunnlar (väg-, GC-, lednings-)	56,6	55,5		55,5	-17,8	-17,8		-17,8	37,7
Offentliga rum	44,7	50,7		50,7	0,0	-0,7		-0,7	50,0
Avtal	61,7	76,2		76,2	0,0			0,0	76,2
Klotter och kampanjer	14,1	14,3		14,3	-1,3			0,0	14,3
Trafikstyrning	26,7	26,5	5,2	31,7	-20,0	-19,3	-5,2	-24,5	7,2
Vinterväghållning	189,3	189,9		189,9	-4,5	-4,5		-4,5	185,4
Barmarksrenhållning	179,8	188,8		188,8	0	0		0	188,8
Parkering	255,9	273,8	20,2	294,0	-946,2	-1 162,2	-20,2	-1 182,4	-888,4
Parker, träd och grönområden	35,1	33,3	1,4	34,7	-1,4	-2,7	-1,4	-4,1	30,6
Markupplåtelse, torghandel m.m.	34,1	22,1		22,1	-174,0	-174,0		-174,0	-151,9
Förvaltningsledning, stab	6,0	9,1	3,4	12,5	-3,4	0,0	-3,4	-3,4	9,1
Förvaltning, administration	57,4	41,3	9,9	51,2	-13,0	-1,0	-9,9	-10,9	40,3
Arbeten åt andra	105,0		115,2	115,2	-105,0	0,0	-115,2	-115,2	0,0
Hamnavtal	27,4	27,4		27,4					27,4
Summa drift- och underhåll	1 583,4	1 510,1	167,8	1 677,9	-1 360,3	-1 448,7	-167,8	-1 616,5	61,4
Avskrivningar	403,0	484,0		484,0					484,0
Räntor	70,0	72,0		72,0					72,0
Summa drift inklusive kapitalkostnader	2 056,4	2 066,1	167,8	2 233,9					617,4

Jämfört med kommunfullmäktiges budget år 2017 ökar nämndens kostnader, inklusive räntor och avskrivningar, med 54,3 mnkr och intäkterna ökar med 219,3 mnkr, en nettominusning med 165,0 mnkr. I **bilaga 1** redovisas budgetavräkningen, och en specificering av driftkostnaderna finns i **bilaga 2**.

Budgetförändringar jämfört med kommunfullmäktiges budget år 2017:

Effektivisering

Kontoret har arbetat in en generell besparing om 21,8 mnkr som klaras genom allmän återhållsamhet.

Kompensation för nya områden, ökade intäkter m.m.

Nämnden har fått 24,1 mnkr i kompensation för ökade driftskostnader i nya områden, 1,5 mnkr för ökat deltagande i plan- och bygglov samt 13,0 mnkr för ändrad VA-taxa.

Räntor och avskrivningar (kapitalkostnader) minskar med 5,3 mnkr med anledning av lägre räntor.

I budget 2018 har både kostnader och intäkter ökat med 12,0 mnkr med anledning av

överfört ansvar för Samlingskartan från Stockholm Vatten och Avfall AB, samt minskats med 9,7 mnkr med anledning av nytt driftavtal för Kungliga Djurgårdsförvaltningens ansvarsområde.

Införandet av parkeringsplanen ökar kostnaderna med 11,0 mnkr och intäkterna med 133,0 mnkr. För övrig parkeringsverksamhet har kostnaderna ökat med 4,0 mnkr och intäkterna med 80,0 mnkr.

Extra satsningar

I kommunfullmäktiges budget för år 2018 har extrasatsningar om 4,5 mnkr från budget 2017 avslutats och nedanstående satsningar planeras för 2018:

- Förstärkt renhållning, 10,0 mnkr
- Levande Stockholm, 7,0 mnkr
- Ambitionshöjning avseende cykelpendlingsnätet, 5,0 mnkr
- Dagvattenhantering, 2,0 mnkr
- Fler feriearbeten till skolungdomar, 3,0 mnkr
- Trygghets-, säkerhets- och ordningsfrågor, 3,0 mnkr

Kommentarer per verksamhetsområde

Gator och vägar, broar, signaler, belysning, avtal m.m.

Fr.o.m. den 1 november 2017 har ansvaret för Samlingskartan överförs från Stockholm Vatten och Avfall AB till trafikkontoret, vilket medför ökade kostnader och intäkter om 12 mnkr.

Vinterväghållning

Kontoret har budgeterat 185,4 mnkr för en s.k. normalvinter. Med normalvinter i Stockholm avses ett snöfall på i genomsnitt 14 cm per månad. Vidare antas att inte all snö faller jämnt fördelad över perioden, samt att en viss mängd snö blir liggande och behöver forslas bort.

Kostnaderna för vinterväghållningen kan dock variera kraftigt. Exempel på det är vintervädret under november och december åren 2012 och 2013. För 2012 var kostnaden ca 128,0 mnkr och för 2013 var kostnaden ca 39,0 mnkr. Om början av året blir mild och snöfattig kan medel omfördelas till gatuunderhåll och barmarksrenhållning. Motsvarande omfördelning är inte möjlig om vintervädret i slutet av året blir milt.

Budgeten för vinterväghållning fördelar sig enligt nedanstående delar mellan fasta och rörliga kostnader.

Vinterbudget 2018, mnkr	
	Totalt
Betalplan	79,0
Egen tid	4,6
Avtal	0,8
<i>Summa fasta kostnader</i>	<i>84,4</i>
Snöröjning kompl röjning moddning	54,9
Snöbortforsling	22,6
Markvärme	5,4
Övrigt	6,1
<i>Summa rörliga kostnader normalvinter</i>	<i>89,0</i>
Egen tid PM10	0,4
PM10	11,6
Totalt	185,4

Kontoret kommer inom ramen för uppdraget om jämställd snöröjning fortsätta arbeta med försök med utveckling av metoder och maskiner för att höja kvaliteten på snöröjning för gång- och cykelbanor samfällt. Denna metodutveckling kommer att pågå under vintersäsongen 2017/2018 och resultatet utvärderas löpande.

Barmarksrenhållning

Stockholm ska vara en ren stad och städningen ska vara lika bra i hela staden. Trafiknämnden tillförs 10 mnkr i extra medel för att stärka renhållningen.

Parkeringsverksamheten

Hösten 2016 påbörjades implementeringen av den av kommunfullmäktige antagna parkeringsstrategin med plan för gatuparkering. Taxeområde 4 samt innerstaden skyltades om under 2017 och under 2018 påbörjas omskyltning av del av taxeområde 5. Under 2018 kommer kontoret kunna se full effekt av omskyltning innerstaden samt skyltning av taxeområdena 4 och 5.

Den första april 2018 kommer parkeringsövervakningen utökas i de områden som kallas Väst och Öst, då de utökade avgiftstiderna i innerstaden samt införandet av övervakning i taxeområde 5 kräver fler övervakningstimmar. Nya avtal reglerar fr.o.m. november 2017 områdena Sydväst och Sydöst, vilket innebär att de områdena får en effektivare övervakning. Den utökade bevakningen beräknas kosta 20 mnkr och generera lika mycket i intäkter.

Sydöst har dessutom fått ansvaret för all övervakning med MC-burna parkeringsvakter i hela staden och detta arbete kommer att fortsätta under 2018 med extra fokus på cykelbanor och kollektivkörfält.

Upplåtelse

Upplåtelseintäkterna består till stor del av intäkter för olika byggetableringar. Byggbranschen är konjunkturberoende och både eventuella avmattningar och uppgångar ger utslag på intäkterna. I taxekonstruktionen ingår att återbetala 50 procent av inbetalt belopp för välskötta, inhägnade byggetableringar. I takt med att intäkterna för denna kategori ökar, stiger även återbetalningarna. Under första kvartalet 2018 planeras en reviderad version av upplåtelseaxan att börja gälla. Revideringen innebär förbättrad service och en uppdatering i form av indexering och nutidsanpassning. Kontoret bedömer inte att revideringen har någon

betydande inverkan på intäkterna.

Investeringar

Prioriteringsunderlag

Stadens investeringsstrategi anger inriktningen för de val som staden behöver göra inom ramen för investeringsverksamheten. Den beskriver verksamhetsmålen utifrån ett investeringsperspektiv och utgör ett steg mellan långsiktiga ambitioner och investeringsplaner.

Nämndens investeringar uppfyller främst följande verksamhetsmål:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

Kontoret arbetar systematiskt med prioritering för att i samband med budgetförslag till nämnden redovisa projekt såväl inom som utom ram. I samband med prioriteringen tar kontoret hänsyn till projektets måluppfyllelse, beslutsläge, beroenden till andra projekt och genomförbarhet.

Faktorer som är svåra att ta hänsyn till i prioriteringen är risken att genomförandet påverkas av brist på resurser hos upphandlade entreprenörer, och även tillgängliga resurser i form av kontorets egen personal samt möjligheten att upphandla konsulttjänster. Under 2017 har detta påverkat planerad genomförandetakt inom ett flertal projekt.

I *bilaga 6* redovisas prioritering av projekt över 50 mnkr enligt stadens investeringsstrategi.

Jämställdhetsanalys

I nämndens underlag till budget 2016 beskrevs kopplingarna mellan de jämställdhetspolitiska målen och trafiknämndens verksamhet i en bifogad promemoria. I underlaget identifierades fem områden som ska utgöra fokus för nämndens jämställdhetsarbete de närmaste åren: fallolyckor, belysning, prioritering av drift och underhåll, trafiksäkerhetsåtgärder samt kunskaphöjande åtgärder. Av dessa områden är det främst fortsatt satsning på trygghetsskapande belysningsåtgärder samt trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder som har närmast anknytning till nämndens investeringsverksamhet.

Mycket av det arbete som görs inom nämnden ligger i linje med målen. Enligt kontorets förslag till investeringsplan kommande år ingår en fortsatt satsning på belysningsåtgärder. Förutom inom beslutade reinvesteringsprogram genomförs även belysningsåtgärder inom ett flertal planerade cykel- och gatuprojekt, samt inom särskilt beviljade klimatmedel för energibesparande belysningsåtgärder. I förslaget ingår även en hög ambitionsnivå för trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder, som exempelvis genomförande av nya hastighetsplaner.

Kontorets arbete analyseras löpande i verksamhetsplanen ur ett jämställdhetsperspektiv och under t.ex. nämndmål 2.2. finns ett särskilt avsnitt om jämställdhet i transportsystemet.

Förslag till investeringsplan 2018-2022

Investeringsbudgeten för 2018 uppgår totalt till 1 500,5 mnkr netto. För att genomföra nämndens långsiktiga uppdrag tilldelas nämnden en investeringsplan som långsiktigt uppgår till 680,0 mnkr per år. Inom denna ram ska även investeringar i cykelplanen inrymmas. Från

och med 2015 har cykelplanen förstärkts med 300 mnkr, och den långsiktiga planen 2018 är därför utökad med 150 mnkr. Från och med 2019 höjs den långsiktiga investeringsbudgeten med 50,0 mnkr till 730,0 mnkr årligen för att inrymma en fortsatt hög investeringsnivå för cykelinfrastrukturen och ett ökande behov av investeringar som påkallas av andra aktörer. Under 2018 uppgår den långsiktiga planen till 830,0 mnkr netto.

För att uppfylla kommunfullmäktiges prioriteringar på kortare sikt uppgår nämndens utökade investeringsplan därutöver till 670,5 mnkr netto under 2018 och 300,0 mnkr under 2019. Under 2018 avser den utökade investeringsplanen fortsatta förstärkningsarbeten vid Sergels torg om 473,0 mnkr, fortsatt träsatsning om 10,0 mnkr, planering av en park på Järvafältet om 2,5 mnkr, klimatinvesteringar om sammanlagt 25,0 mnkr för reinvestering av cykelvägnätet och åtgärder inom gångplanen, en satsning på åtgärder inom Levande Stockholm om 10,0 mnkr och åtgärder inom Lokala utvecklingsprogram om 20,0 mnkr samt investeringar i grönstruktur om 130,0 mnkr. Under 2019 ingår fortsatt satsning på grönstruktur om 140,0 mnkr, en ny satsning på framkomlighet för buss, gång och cykel om 150,0 mnkr samt avslutande åtgärder inom tätskiktet vid Sergels torg om 10,0 mnkr.

I tabellen nedan framgår nämndens budget 2018-2022 fördelat per anslag.

Investeringar totalt	Budget 2018	Förslag VP 2018	2019	2020	2021	2022
Långsiktig plan						
Utgifter	888,5	908,4	799,2	730,0	730,0	730,0
Inkomster	-58,5	-78,4	-69,2			
Netto	830,0	830,0	730,0	730,0	730,0	730,0
Utökad plan						
Utgifter	682,0	682,0	300,0			
Inkomster	-11,5	-11,5				
Netto	670,5	670,5	300,0	0,0	0,0	0,0
Investeringsplan, totalt						
Utgifter	1 570,5	1 590,4	1 099,2	730,0	730,0	730,0
Inkomster	-70,0	-89,9	-69,2	0,0	0,0	0,0
Netto	1 500,5	1 500,5	1 030,0	730,0	730,0	730,0

Förslag till investeringsplan 2018

Under 2018 uppgår nämndens förslag till investeringsplan till 1 500,5 mnkr netto, varav 1 590,4 mnkr för utgifter och 89,9 mnkr för inkomster, vilket innebär ökade utgifter och inkomster med 19,9 mnkr jämfört med kommunfullmäktiges budget. Nämndens investeringar kan till största delen hänföras till verksamhetsområdet Gator och vägar, där verksamheterna Gator och trafikanordningar och Gång- och cykelbanor utgör huvuddelen.

I tabellen nedan redovisas förslag till investeringsplan uppdelat på utgifter och inkomster år 2018 fördelat per verksamhetsområde, och per verksamhet inom verksamhetsområdet Gator och vägar.

Verksamhetsområde, mnkr <i>Minskade utgifter/ökade inkomster (-)</i>	Budget 2017	Budget 2018	Omsl. förändr	Budget- justering	Förslag VP 2018	Budget 2017	Budget 2018	Omsl. förändr	Förslag VP 2018	Förslag VP 2018
	Utgifter					Inkomster				Netto
Gator och vägar	1 321,3	1 428,0	19,9	96,7	1 544,6	-78,4	-70,0	-19,9	-89,9	1 454,7
Varav:										
Gator och trafikordningar	593,4	748,5	10,7	34,3	793,5	-42,6	-25,8	-10,7	-36,5	757,0
Gång- och cykelbanor	341,9	412,0	9,2		421,2	-23,7	-37,2	-9,2	-46,4	374,8
Broar och viadukter	102,2	32,0			32,0	-5,0			0,0	32,0
Trafiksignaler	36,0	36,0		1,4	37,4		-2,2		-2,2	35,2
Belysning	74,7	49,5		61,0	110,5				0,0	110,5
Tunnlar (väg-, GC-, lednings-)	57,1	49,3			49,3	-4,4			0,0	49,3
Offentliga rum	113,5	98,7			98,7	-2,7	-4,8		-4,8	93,9
Trafikstyrning	2,5	2,0			2,0				0,0	2,0
Parkering	49,3	20,7		17,0	37,7				0,0	37,7
Parker och grönområden	81,0	138,4		9,6	148,0				0,0	148,0
Träd	27,9	12,9			12,9				0,0	12,9
Erfarenhetsmässig förskjutning	-51,4	-29,5			-29,5	1,4			0,0	-29,5
Summa investeringar	1 428,1	1 570,5	19,9	123,3	1 713,7	-77,0	-70,0	-19,9	-89,9	1 623,8

Kontoret föreslår att nämnden begär omslutningsförändring inom investeringsbudgeten om 19,9 mnkr, och budgetjustering om totalt 123,3 mnkr avseende klimatinvesteringar. Se särskilda avsnitt för Omslutningsförändringar och Budgetjusteringar.

I **bilaga 3** finns en detaljerad redovisning av investeringsplanen. I **bilaga 5** redovisas aktuellt beslutsläge i större investeringsprojekt.

Nedan följer kommentarer till större projekt inom respektive verksamhetsområde.

Gator och vägar

Inom verksamhetsområdet föreslås totalt 1 454,7 mnkr netto avsättas, inklusive föreslagen budgetjustering om 96,7 mnkr. I verksamhetsområdet ingår huvuddelen av de beslutade reinvesteringsprogrammen, åtgärder inom cykelplanen, större infrastrukturprojekt, trafiksäkerhetsåtgärder, kollektivtrafikåtgärder m.m. Nedan kommenteras större projekt.

Cykelplanen

I budgeten för 2018 fortsätter satsningen på åtgärder inom cykelplanen, med målsättningen att cykelåtgärder om 1,0 mdkr ska genomföras inom trafiknämndens budget under perioden 2012-2018. I kontorets förslag till verksamhetsplan har cykelåtgärder prioriterats under 2018 i en omfattning som, med hänsyn till tidigare genomfört och prognos för 2017, innebär att målet beräknas uppnås.

Under 2018 planeras cykelinvesteringar för totalt 324,6 mnkr, exklusive åtgärder inom projekten som inte bedöms vara cykelåtgärder, vilket överstiger den av kommunfullmäktige angivna nivån. Genomförande av ett antal större projekt som pågår 2018 kommer även att fortsätta under 2019-2020, vilket inte inräknas i tabellen nedan. Planerade åtgärder avser främst cykelpendlingsnätet, trafiksäkerhets- och framkomlighetsåtgärder i korsningspunkter, cykelparkeringar och förbättrad cykelvägvisning. Bland större projekt där genomförande planeras pågå under 2018 kan nämnas Lidingövägen, Värtavägen, Ulvsundavägen, Bromstensvägen, Vasagatan, Torsgatan, Stadsgårdsleden, Flatenvägen och Hässelbystråket.

I tabellen nedan framgår tidigare bokförd och planerad omfattning för cykelinvesteringar under perioden 2012-2018.

Cykelinvesteringar 2012-2018 - bokfört och planerade nivåer (mnkr)	Bokfört					Prognos	Plan	Summa
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Utbyggnad av huvud- och lokalstråk	13,6	20,7	5,4	8,5	94,9	18,6	0,0	161,7
Övriga åtgärder framkomlighet, trygghet, säkerhet	0,4	1,0	6,6	3,9	20,0	13,5	14,6	60,0
Parkering, vägvisning, pumpar	3,4	6,3	19,0	9,6	2,4	15,7	5,4	61,8
Utbyggnad av pendlingsstråk	40,1	60,4	127,9	85,6	8,6	219,0	339,5	881,1
Avgår ej cykelåtgärder i blandprojekt	-2,3	-12,8	-39,9	-22,1	-18,6	-34,0	-34,9	-164,6
Summa cykelinvesteringar	55,2	75,6	119,0	85,5	107,3	232,8	324,6	1 000,0

Utöver ovan beskrivna cykelåtgärder avsätts särskilda medel för klimatinvesteringar inom den utökade investeringsplanen som bl.a. avser fortsatta reinvesteringsåtgärder på cykelvägnätet om 15,0 mnkr. I **bilaga 7** redovisas planerade cykelfrämjande åtgärder under 2018, samt beslutsläget för planerade projekt.

Reinvesteringsprogram

För att säkra funktionen i den befintliga infrastrukturen kommer reinvesteringar att fortsätta genomföras enligt den beslutade drift- och underhållsstrategin för kontorets väghållning. Genomförande av de reinvesteringsprogram som kommunfullmäktige tidigare har fastställt för belysning, trafiksignaler, gatuytor och mindre konstbyggnadsåtgärder fortsätter. Beslut om genomförande av kommande etapper kommer successivt att föreläggas nämnden.

Det pågående reinvesteringsprogrammet för gatuytor, som avser perioden 2013-2018, kommer att avslutas tidigare än planerat. Ett inriktningsbeslut avseende ett nytt reinvesteringsprogram för gatuytor åren 2018-2023, inklusive genomförandebeslut för 2018, kommer att redovisas i nämnden i december 2017.

På grund av svårigheter att inrymma tidigare planerad investeringstakt under kommande år innebär förslaget till investeringsplan i flera fall att reinvesteringsprogrammen kommer att genomföras under en längre tidsperiod än vad som angavs i besluten. Under 2018 omfattar planerade reinvesteringsprogram cirka 192,0 mnkr. Därutöver genomförs flera större reinvesteringsprojekt som inte ingår i programmen.

I tabellen nedan framgår planerad omfattning under åren 2018-2022 för de beslutade reinvesteringsprogrammen och planerad nivå för kommande beslut.

Reinvesteringsprogram Investeringar mnkr	2018	2019	2020	2021	2022
Trafiksignaler - beslutat program	28,0	37,0	35,0	35,0	35,0
Energibesparande armaturbyte - planerad nivå	24,0				
Energibesparande armaturbyte - planerad nivå		20,0	20,0	20,0	20,0
Belysning - beslutat program	35,0	35,0	35,0	35,0	28,3
Gatuytor - beslutat program	10,0				
Gatuytor - planerad nivå	65,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Mindre konstbyggnader - beslutat program	30,0	30,0	30,0	60,0	
Summa	192,0	222,0	220,0	250,0	183,3

För planerade åtgärder om 24,0 mnkr inom program för energibesparande armaturbyte under 2018 har nämnden erhållit förhandsbesked om medel från stadens centrala klimatmedel.

Tätskiktet Sergels torg

I budgeten avsätts 473,0 mnkr inom utökad plan 2018 för fortsatt upprustning av tätskiktet vid Sergels torg. Efter avslut av den första etappen vid årsskiftet 2013 återställdes ytorna provisoriskt. Det fortsatta arbetet startade i oktober 2014 och beräknas vara klart 2018. Arbetet inom den sista deletappen har startats och genomförs enligt plan under 2018.

En mindre del av projektet har inte kunnat slutföras på grund av pågående utveckling av fastigheter på Hamngatan. Dessa arbeten kommer att slutföras under år 2020 när pågående byggprojekt har avslutats. Renoveringen av glasobelisken Kristallvertikalaccent, "Öhrströms pinne", slutfördes under hösten 2017.

Klimatinvesteringar – gång, cykel m.m.

I budgeten avsätts särskilda medel om 25,0 mnkr för klimatinvesteringar avseende gång, cykel m.m. Medlen avser fortsatt satsning på reinvesteringsåtgärder på befintliga cykelbanor samt åtgärder enligt gångplanen. Under 2018 planeras reinvesteringsåtgärder genomföras på cykelbanor och cykelstråk för sammanlagt 15,0 mnkr. Projekten beskrivs i bilaga 7 Cykelfrämjande åtgärder.

Gångplanen, som syftar till att lyfta fotgängares behov i det offentliga rummet, fastställdes i kommunfullmäktige i maj 2016. För åtgärder inom gångplanen avsätts 10,0 mnkr i budgeten. Enligt nämndens förslag till investeringsplan planeras gångåtgärder för sammanlagt 21,9 mnkr under 2018, där de största projekten är åtgärder på Drottninggatan, kvarteret Väktaren vid Fridhemsplan samt åtgärder vid Norra Hammarbyhamnen.

Nordsydaxeln, trafikstyrningssystem

Projektet har planerats parallellt med renoveringen av Nordsydaxeln och förberedande arbeten har genomförts. Den aktuella sträckan är mellan trafikplats Sofielund på riksväg 73 och trafikplats Norrtull på E4/E20. I denna sträcka ingår Johanneshovsbron, Söderledstunneln, Centralbron, Tegelbacksbron, Blekholmstunneln, Klarastrandsleden och dess anslutning till E4 i norr. Installation av ett så kallat MCS (Motorway Control System) har genomförts under 2016. Upphandling av övrig teknisk utrustning utförs under hösten 2017, och byggnation av automatiska avstängningsanordningar genomförs våren 2018. Projektet kommer att avslutas och slutredovisas under första halvåret 2018.

Pålsundsbacken/Söder Mälarstrand

I samband med utredning av ett cykelpendlingsstråk längs Söder Mälarstrand mellan Pålsundsbron och Reimersholmsbron gjordes geotekniska undersökningar där det framkom att marken behöver förstärkas. När förstärkningen har genomförts planeras ett cykelstråk byggas längs sträckan. Genomförandebeslut för projektet togs i trafikinämnden i juni, och förväntas fastställas i kommunfullmäktige i januari. Entreprenaden beräknas starta hösten 2018 och vara färdigställd våren 2020.

Parkering

Inom verksamhetsområdet föreslås 37,7 mnkr netto avsättas under 2018, inklusive föreslagen budgetjustering om 17,0 mnkr. Kommunfullmäktige antog i juni 2016 en parkeringsstrategi

och plan för gatuparkering, och beslutade om genomförande av kompletterande skyltning och nya parkeringsautomater som krävs för att genomföra planen. Implementeringen påbörjades hösten 2016, har pågått under 2017 och kommer att fortsätta under 2018. Taxa 4-området är klart och innerstaden beräknas vara färdigställd vid utgången av 2017. Under första halvan av 2018 beräknas aktiv taxa 5-området färdigställas.

Utbyte av parkeringsautomaterna i staden mot nya klimatsmarta maskiner kommer att fortsätta under 2018. Projektet har förhandsbesked om finansiering inom stadens klimatmedel.

Parker och grönområden

I verksamhetsområdet ingår den del av reinvestering i gatuytor som avser parker, åtgärder i kommuncentrala parker samt en särskild satsning på grönstruktur/Grönare Stockholm. Sammanlagt avsätts 148,4 mnkr netto under 2018, inklusive föreslagen budgetjustering om 10,0 mnkr.

Grönstruktur

I budgeten tilldelas nämnden sammanlagt 300,0 mnkr under åren 2017-2019 för investering i större parkanläggningar, företrädesvis i ytterstaden. Satsningen innebär att nämnden ska anlägga ett antal parker och gröna stråk i ytterstaden. Arbetet görs tillsammans med berörda stadsdelsnämnder och miljöförvaltningen och ska innefatta medborgardialoger. Under 2018 uppgår budgeten till 130,0 mnkr. Ett inriktningsbeslut för en första etapp togs i nämnden i april 2017. Beslutet innehöll även genomförandebeslut för åtgärder som har påbörjats under 2017 samt ett utredningsbeslut för en större park i Skärholmen. Under 2018 fortsätter planering och genomförande av beslutade projekt.

Träd

I verksamhetsområdet ingår bl.a. en särskild satsning på trädplantering. Totalt avsätts 12,9 mnkr under 2018.

Planeringsprojekt utanför ram

Projekt som, på grund av oklart beslutsläge och genomförbarhet eller brist på budgetutrymme, helt eller delvis inte har kunnat inrymmas inom nämndens budgetram redovisas i ***bilaga 4***. Bland de högst prioriterade projekten återfinns åtgärder från och med 2019 för upprustning av Vasabron, renovering av tätskikt och fogar på Klarastrandsleden och åtgärder för att säkra kommunaltekniska ytor i Vanadisberget.

Budgetjusteringar

Investeringar

Medel för klimatinvesteringar

Kontoret föreslår att trafiknämnden godkänner begäran om budgetjustering om totalt 123,3 mnkr 2018 avseende klimatinvesteringar, varav 44,1 mnkr avser projekt med tidigare erhållet förhandsbesked om finansiering under 2018. Resterande 79,2 mnkr avser projekt där ansökan görs i detta ärende eller gjordes i samband med tertialrapport 2.

I tabellen visas förslag till budgetjustering för klimatinvesteringar 2018 per projekt.

Projekt	Förslag till budgetjustering
Projekt med förhandsbesked	
Klimatsmarta parkeringsautomater	17,0
Energibesparande armaturbyte	24,0
Eco-asfalt	1,7
Handlingsplan stombuss 6	1,4
Summa förhandsbesked	44,1
Projekt, ansökan i T2 2017	
Energibesparande armaturbyte	37,0
Projekt, ansökan i VP 2018	
Skräpkorgar och källsorteringsmoduler	9,6
Framkomlighet stombuss 178 och 179	4,1
Pilotprojekt ytlig dagvattenhantering, 1	8,0
Pilotprojekt ytlig dagvattenhantering, 2	20,5
Summa ansökta	79,2
Totalt	123,3

Omslutningsförändringar

Driftbudgeten

Kontoret föreslår att trafiknämnden godkänner omslutningsförändring om 167,8 mnkr inom driftbudgeten.

Försäljning av verksamhet

Omslutningsförändringen avser ökade kostnader och intäkter om 147,8 mnkr för uppdrag och försäljning av verksamhet, t.ex. olika typer av uppdrag åt exploateringskontoret och stadsdelsförvaltningarna, nämndsekretariatets tjänster till andra förvaltningar samt registratur- och IT-tjänster till exploateringskontoret, fastighetskontoret och stadsbyggnadskontoret.

Parkering

Den första april 2018 kommer parkeringsövervakningen utökas i de områden som kallas Väst och Öst, då de utökade avgiftstiderna i innerstaden samt införandet av övervakning i taxeområde 5 kräver fler övervakningstimmar. Nya avtal reglerar fr.o.m. november 2017 områdena Sydväst och Sydöst, vilket innebär att de områdena får en effektivare övervakning. Den utökade bevakningen beräknas kosta 20 mnkr och generera lika mycket i intäkter.

Investeringsbudgeten

Kontoret föreslår att trafiknämnden godkänner omslutningsförändring om 19,9 mnkr inom investeringsbudgeten. Omslutningsförändringen avser ökade utgifter och inkomster främst för cykel- och kollektivtrafikprojekt med extern delfinansiering.

Kvalitetsarbete

Trafikkontoret bedriver ett aktivt arbete med kvalitetsutveckling, t.ex. genom att kartlägga och effektivisera processer. Arbetet tar sin utgångspunkt i att sätta nyttan för invånarna i centrum, samtidigt som effektiviseringar och förbättringar kan uppnås. Medarbetarna är involverade i arbetet med verksamhetsutveckling och uppmuntras att pröva nya arbetsätt. Goda exempel lyfts fram för att inspirera, t.ex. i samband med medarbetarmöten och medarbetardagar. Kontorets enheter uppmanas att delta i Kvalitetsutmärkelsen och kontorets anställda uppmanas att vara examinatorer. Kontoret mottar årligen ca 100 000 synpunkter och klagomål och dessa utgör ett viktigt kunskapsunderlag när kontoret planerar sin verksamhet.

Arbetet med intern kontroll är också ett viktigt sätt att utveckla kvalitetsarbetet och syftar till att säkerställa att både kommunfullmäktiges och nämndens mål och uppdrag uppnås, samt att verksamheten bedrivs enligt gällande lagar och föreskrifter.